

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

До захисту допустити:
Завідувач кафедри
англійської філології

**РЕЦЕПЦІЯ РОМАНУ ДЖ.ОСТІН «ГОРДІСТЬ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ» У
КІНЕМАТОГРАФІ**

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«035.041 Філологія.
Мова та література (англійська)»
*(назва освітньо-професійної
програми)*
Керової Поліни Сергіївни

Науковий керівник:
ПАВЛЕНКО Олена Георгіївна,
доктор філологічних наук,
професор кафедри англійської
філології

Рецензент:
Кулакевич Л.М.,
доктор філол. наук, професор,
професор кафедри філології та
перекладу ДВНЗ «Український
державний хіміко-технологічний
університет»

Кваліфікаційна робота захищена з
оцінкою

Секретар ЕК

КИЇВ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТВОРЧИСТЬ ДЖЕЙН ОСТІН: ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИЧНОЇ РЕЦЕПЦІЇ.....	6
1.1. Тематика і проблематика творчості Джейн Остін.....	6
1.2. Роман «Гордість та упередження», його місце у творчому доробку авторки.....	11
1.3. Історія екранізацій роману «Гордість та упередження».....	21
Висновки до розділу 1.....	32
Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ КІНОЕКРАНІЗАЦІЙ РОМАНУ «ГОРДІСТЬ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ».....	33
2.1. Основні теми та мотиви роману, особливості їх утілення в екранізаціях твору. Вплив режисерських рішень на інтерпретацію твору.....	33
2.2. Акторське мистецтво та створення образів головних персонажів.....	38
2.3. Рецепція глядачами та критиками режисерських рішень.....	42
Висновки до розділу 2.....	48
РОЗДІЛ 3. ВЗАЄМОДІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ОРИГІНАЛУ ТА ЙОГО ЕКРАНІЗАЦІЙ.....	49
3.1. Збереження літературних цінностей у фільмах.....	49
3.2. Модифікації сюжетних елементів та діалогів.....	54
3.3. Вплив культурного та історичного контексту на екранізації.....	58
Висновки до розділу 3.....	66
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69

ВСТУП

Роман «Гордість та упередження» Джейн Остін, виданий у 1813 році, визнаний не лише класикою світової літератури, але й втіленням вишуканої прози та майстерної психології. Ця творча перлина авторки приваблює читачів своєю яскраво вираженою іронією, архетипами героїв та тонким аналізом суспільства свого часу.

Цей твір – шалено популярна історія кохання Елізабет та Фіца Дарсі, яка відбувається в аристократичному суспільстві Англії XIX століття, епохи регентства, і кожен його персонаж має свою унікальну особистість та внутрішній світ. Елізабет – розумна та незалежна жінка, що відмовляється від обов'язкового шлюбу без кохання. Фіц Дарсі – багатий і високопоставлений чоловік, але його холодність та зарозумілість ставлять його в опозицію Елізабет. Роман став класичним представником літератури про дозвілля, яка вражає своїм тонким аналізом суспільства та неперевершеним стилем. Він не лише про кохання та життєві вибори, але й глибокий роздум над суспільними конвенціями, культурними очікуваннями та моральними цінностями.

Теми роману, такі як кохання, роль жінки в суспільстві, життєві вибори та упередження, залишаються актуальними й донині. Але він не лише про це, а й про глибокий роздум над суспільними конвенціями, культурними очікуваннями та моральними цінностями. Елізабет та Фіц Дарсі стають символами того, як любов може подолати усі перешкоди, а сам роман є важливим внеском у літературну спадщину, відзначаючи важливість любові, дружби й сім'ї.

Одним із основних чинників виразності роману є саме вміння Джейн Остін відтворювати образи та взаємини героїв.[8] Вона з чутливістю та глибоким розумінням людської природи створює персонажів, які залишаються актуальними та захоплюючими для читачів протягом століть.

Роман, перетворений у кіно та телесеріали понад 20 разів, виводить на екран неперевершені образи та сюжет, привертаючи увагу глядачів різних поколінь. Серед найвідоміших адаптацій – фільм 1995 року та телесеріал 2005 року.

У цьому дослідженні ми розглядатимемо, як роман Дж. Остін «Гордість та упередження» сприймається у світі кінематографу. Через призму різних екранізацій, ми заглибимося в сутність та вираження літературних образів, спробуємо зрозуміти, як режисери і акторський склад відтворюють атмосферу та ідеї роману на екрані, розглянемо його як ключовий об'єкт дослідження. Визначимо основні теми та мотиви твору, а також виявимо ті риси та аспекти, які роблять його настільки привабливим для перенесення на екран.

Це дослідження дозволить розглянути твір Джейн Остін в новому контексті та висловити власне розуміння його значення в сучасному кінематографічному світі та визначити, які елементи твору найбільше привертають увагу режисерів та сценаристів, і як ці аспекти впливають на сприйняття та рецепцію кінематографічних адаптацій. Починаючи з вступного слова про сам роман, ми крок за кроком розкриємо глибину його художнього світу та вивчимо його взаємозв'язок з кінематографічним мистецтвом.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що з'являються все нові і нові кіноверсії твору, тож видається дуже актуальним розглянути, як сучасні режисери та глядачі сприймають та інтерпретують класичний текст, а також визначити вплив екранізацій на сприйняття та розуміння оригінального тексту.

Розглядаючи «Гордість та упередження» у контексті кінематографії, ми можемо розкрити, які аспекти та елементи роману найбільше цікавлять сучасних творців та глядачів. Це дозволяє не лише збагатити розуміння самого твору, але й вивчити вплив кінематографічної рецепції на визначення культурних цінностей.

У рамках даного дослідження ми спробуємо розглянути різні аспекти екранізацій «Гордості та упередження», визначити основні теми та мотиви, які зберігаються чи змінюються в процесі адаптацій, а також дослідимо

взаємовідносини між літературним оригіналом та його кінематографічним втіленням.

Метою дипломної роботи є аналіз рецепції роману Дж. Остін «Гордість та упередження» у кінематографі.

Завдання дослідження:

- 1) розглянути особливості творчості Джейн Остін та місце роману «Гордість та упередження» у творчому доробку авторки;
- 2) описати історію екранізацій роману «Гордість та упередження»;
- 3) проаналізувати особливості кіноекранізацій роману;
- 4) дослідити основні теми та мотиви роману, специфіку їх утілення в екранізаціях твору;
- 5) з'ясувати вплив режисерських рішень та акторського мистецтва на інтерпретацію твору.

Об'єкт дослідження: роман Дж. Остін «Гордість та упередження» та його кіно версії.

Предмет дослідження: особливості кіноекранізацій роману Дж. Остін «Гордість та упередження».

Теоретичне значення роботи: дослідження поглиблює розуміння того, як класична література адаптується для сучасної аудиторії. Аналіз рецепції роману Дж. Остіна «Гордість та упередження» у кінематографі сприяє розумінню, як цей твір був прочитаний і сприйнятий різними поколіннями читачів.

Практичне значення роботи: матеріали дослідження можуть бути використані при підготовці до лекцій та семінарів з курсів англійської літератури ХІХ ст., жіночої літератури та творчості Джейн Остін, а також із спецкурсів, присвячених особливостям кіномистецтва та екранізацій класичних текстів.

РОЗДІЛ 1. ТВОРЧИСТЬ ДЖЕЙН ОСТІН: ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИЧНОЇ РЕЦЕПЦІЇ

1.1. Тематика і проблематика творчості Джейн Остін

Хоча Джейн Остін не залишила спеціальних статей, есе, трактатів, присвячених найважливішим історико-культурним та соціальним проблемам епохи чи питанням естетики, її твори дозволяють зрозуміти основні особливості її поглядів. Свідок історичних катаклізмів і досить гострої політичної ситуації всередині Англії, вона приймала існуючий порядок речей, але помічала, критикувала, відкидала будь-які прояви снобізму, зарозумілості, несправедливості і завжди відстоювала своє право на незалежне судження та поведінку.

Вона любила сільську Англію, її краєвиди та ландшафти. Вона була великим знавцем англійської мови, багато зробила для розкриття його лексичного та стилістичного багатства. І її романи зробили Англію та англійську мову привабливими для мільйонів читачів у всьому світі, чий серця вони завоювали. У романах Джейн Остін відсутні будь-які політичні мотиви, її герої зайняті повсякденним життям, здобуття сімейного щастя становить ціль і сенс їхнього життя. Джейн Остін не піддавала сумніву і ті релігійні засади, в яких вона була вихована, але в її релігійності не було фанатизму, і вона не боялася наражати іронічного осміяння релігійних діячів. Пік творчої активності Джейн Остін припадає на час, коли життя та творчість класиків Просвітництва, її вчителів Річардсона, Філдінга, Стерна були вже позаду, а до розквіту критичного реалізму залишалось ще багато років.[4]

Історики літератури відзначають також і той факт, що на початку XVIII століття, а згодом і XIX століття, стали періодом розвитку жіночої белетристики. [6,с.225-231] Найбільший інтерес для Джейн Остін представляла творчість її сучасниць Ф. Берні та М. Еджворт, які писали про вступ молодих дівчат у світ. Але рамки їхніх дидактичних романів були надто тісні для її таланту. [10;11]

Її художній метод багато в чому пов'язаний з просвітницьким реалізмом (вона ніби ставить досвід, досліджує людську натуру, щоб визначити, яким має бути співвідношення здорового глузду та чутливості в людському характері; любить вона і пародійні мотиви, якими нерідко захоплювалися просвітителі). У той же час, у її прозі з'являються такі риси (об'єктивність розповіді, відмова від композиційного принципу «романа на великій дорозі»), які утвердяться в англійській літературі лише у ХІХ столітті. Композиція її романів, заснована на русі сюжету від «нещастя до щастя», свідчить якщо не про її знайомство з ідеями Аристотеля та їх вплив на неї, то принаймні про те, що вона використовувала ті ж методи побудови своїх творів, які рекомендував Аристотель, дотримувалася, певною мірою, тих самих ціннісних орієнтирів і розділяла самі естетичні принципи, які проголошував Аристотель.

Випередивши своїх сучасниць, і майбутніх класиків критичного реалізму, Джейн Остін показала широкі можливості жанру. У її романах виховання відсутні моралі, натомість внутрішній світ молодої героїні представлений як становлення її характеру. У романах самопізнання і, ще більшою мірою, у романах випробування, використовуючи потенційні можливості таких носіїв жанру, як суб'єктна організація тексту, хронотоп та асоціативне тло, вона створює перші зразки реалістичного психологічного роману. Недарма сучасний дослідник говорить про те, що Джейн Остін виявилися доступними «складні у своїй суперечливості найтонші психологічні нюанси». При цьому в кожному з романів письменниці виявляється, як правило, поєднання ознак різних жанрів, що дозволяє говорити про їхню поліфонічну природу.[4]

У трактуванні людини Джейн Остін виходить з уявлення про те, що характер кожної людини – таємниця, загадка, яку сама письменниця та її герої ніколи не втомлюються розгадувати, аж ніяк не відчуваючи романтичної «втоми» від світу.

Два основні закиди, адресовані зазвичай її романам, відсутність гострих, хвилюючих пристрастей (у цьому звинувачувала Джейн Остін ще Ш. Бронте)

та вузькість соціальних рамок (у її книгах не знайшли відображення політичні та економічні потрясіння кінця XVIII – початку XIX ст., що відзначають всі літературознавці, але особливо підкреслюють А. Кеттл і Н. Хейс), не можна вважати обґрунтованими. Відсутність патетичних сцен і несамовитих пристрастей зовсім не означає, що її героїні не здатні на глибокі, щирі почуття, однаково це доводять як героїні одного з перших романів письменниці «Здоровий глузд і чутливість», так і героїня її останнього роману «Доводи розуму». І так само відсутність широкої соціальної панорами не виключає влучності соціальних замальовок та характеристик представників аристократії та духовенства, які у Джейн Остін найчастіше постають у вигляді комічних та сатиричних персонажів (леді Кетрін де Бур, преподобний Коллінз, містер Еліот).

Джейн Остін не розділяє надто оптимістичної віри Просвітителів у найкращі сторони людської натури. Для неї характерне іронічне та тверезе уявлення про людей та реальні спонукання їх вчинків.

Джейн Остін можна віднести до тих європейських письменників перехідної епохи XVIII-XIX століттях, які видозмінили трактування людського характеру і розширили жанрові рамки роману. Протягом XVIII століття герой роману чи драми зазвичай являв собою якусь задану формулу, з якої ілюструвалися чесноти, пороки, пристрасті, властиві людській природі. Проте до кінця століття Просвітництва ілюстративність поступається місцем дедалі чіткішому розумінню унікальності кожної долі. У мистецтво входить, приносячи неминущі творчі здобуття, психологізм.

Нині саме Джейн Остін приписується заслуга створення сучасного роману, і як написано в Британській енциклопедії: «Although the birth of the English novel is to be seen in the first half of the 18th century in the work of Daniel Defoe, Samuel Richardson, and Henry Fielding, it is with Jane Austen that the novel takes on its distinctively modern character in the realistic treatment of unremarkable situations of everyday life» – «Хоча народження англійського роману можна спостерігати в першій половині XVIII століття в творчості Даніеля Дефо,

Семюела Річардсона та Генрі Філдінга, саме з Джейн Остін цей роман набуває свого виразно сучасного характеру в реалістичне трактування нічим не примітних ситуацій повсякденного життя».

Таким же новатором стала Джейн Остін і в галузі стилістики. Вона першою почала широко застосовувати невласне пряме мовлення, імплікацію, інтертекстуальні включення. У описі комічних і сатиричних персонажів основну роль її романах грають іронія, імплікація і драматизація розповіді, коли кожен персонаж отримує можливість самовираження. При створенні образів позитивних героїв письменниця використовує невласне пряму мову, яка безпосередньо вводить читачів у внутрішній світ героїв, застосовуються графічні засоби виразності, інтертекстуальні включення, різні види художньої деталі, драматизація розповіді. Для його ритміко-інтонаційного оформлення використовують багаті стилістичні можливості параметрів пропозиції.

Завдяки всім цим експресивним засобам створюється соціокультурний фон романів, але головна їх функція – характерологічна. Поєднання іронічного мовного тону зі стилістичними прийомами психологічного оповідання становить індивідуальна своєрідність стилю письменниці.

Основні риси поезики Джейн Остін дозволяють судити і рівень естетичної цінності її творів. Насамперед, не можна не відзначити, як майстерно використовувала Джейн Остін у своїх творах усі можливості реалістичного роману як жанру: багатоголосся, розгорнуту у просторі та в часі композицію, суб'єктну організацію, що дозволяє автору вести об'єктивну розповідь про долі багатьох чинних осіб, їхні характери та устремління, висловлюючи при цьому і своє особисте ставлення до них ставлення. Прекрасне володіння мовою та прекрасне знання людської психології, що дозволили їй так вражаюче розкрити внутрішній світ її персонажів, свідчать про майстерне, справді вільне володіння матеріалом.

В образах її героїв втілений благородний етичний та естетичний ідеал: гармонія почуття і розуму, неприйняття всього вульгарного, грубого,

вulgарного, висока культура почуттів. Все це й дозволяє говорити про незмінну цінність її творчості.

Творчість Джейн Остін традиційно прийнято ділити на два основні етапи:

1. перший, коли були створені романи «Розум і почуття», «Гордість і упередження» та «Аббатство Нортенгер»;

2. пізній, чи зрілий, під час якого були написані «Менсфілд-парк», «Емма» і «Докази розуму». Однак більшість дослідників, приділяючи увагу цьому питанню, роблять застереження щодо умовності такого поділу, пояснюючи цю умовність тим, що письменниця працювала над більшістю романів чи не протягом усього життя.

Роман «Розум і почуття», який спочатку називався «Еліно́р і Маріанна», було розпочато, ймовірно, в 1795 році і закінчено до 1797 року. Це був роман у листах (листування велося між двома сестрами – головними героїнями), кілька разів перероблений, і навіть після першої публікації у 1811 році письменниця внесла деякі корективи до змісту, після чого роман було перевидано. Схожа доля і в роману «Гордість і упередження», початковий варіант якого називався «Перші враження»; розпочато у 1796 році, закінчено як чернетка у 1797 році, було також змінено кілька разів, і опубліковано лише у 1813 році. Роман «Аббатство Нортенгер» розпочато в 1798 році під назвою «Сьюзен», закінчений, ймовірно, в 1799 році, перероблений кілька разів, запропонований до публікації в 1803 році, але було відмовлено. Знову перероблено і опубліковано тільки після смерті Остін у 1818 році.

Отже, на основі стилістики, тематики та проблематики творів Остін, можна розділити її творчість на чотири етапи:

1) ранній (1787-1795), коли були написані твори «Ювенілії», у тому числі «Коротка історія Англії», «Кохання і дружба», кілька віршованих творів, п'єса «Сер Чарльз Грендісон» та роман у листах «Леді Сьюзен». Для цього періоду характерна пародійність і наслідуваність. Остін часто запозичувала сюжет вже створеного твору: «Сер Чарльз» – пародія на роман у листах С.

Річардсона «Історія сера Чарльза Грендісона», або, точніше, на ті уривки даного роману, доопрацьовані та «дидактизовані», які так любили поміщати у підручниках для настанови молодого покоління, «Історія Англії» – пародія на однойменний твір Голдсмїту.

2) Середній (1796-1811): Етап учнівства

У цей період Остен написала і переробила кілька романів, зокрема "Розум і почуття" та "Гордість і упередження". Її творчість еволюціонує в кількох напрямках:

Посилення уваги до реалізму: Остін відходить від фантастичних елементів свого роману "Юність" і переходить до більш реалістичного зображення сільського англійського життя.

Розвиток складних характерів: Її персонажі стають більш нюансованими та всебічними, з виразними характерами, мотивами та недоліками.

Поява її фірмового стилю: Використання Остен іронії, дотепності та соціальних коментарів стає більш вишуканим і витонченим, закладаючи основу для її пізніших шедеврів.

3) Пізній (1812-1815): Етап зрілості

На цьому етапі публікуються найвідоміші романи Остін, зокрема "Менсфілд-парк" та "Емма". Її творчість досягає нових висот:

Майстерність оповіді: Сюжети Остін чітко побудовані, її темп досконалий, а використання діалогів - майстерне.

Психологічна глибина: Вона заглиблюється у внутрішнє життя своїх персонажів, досліджуючи їхні емоції, думки та мотивації з великою проникливістю.

Соціальний коментар: Романи Остен пропонують тонку, але проникливу критику класової системи, гендерних ролей та суспільних очікувань її часу. [2, с.238]

4). Останній (1816-1817): Посмертний етап

Цей заключний етап включає публікацію "Абатства Нортангер" та "Переконання" після смерті Остен. Ці романи демонструють:

Витончений емоційний інтелект: Розуміння Остін людських емоцій та стосунків досягає нових глибин у цих пізніх творах.

Меланхолію та рефлексію: Тонке відчуття меланхолії та роздумів пронизує ці романи, можливо, відображаючи усвідомлення Остін власної смертності.

Розуміння цих чотирьох етапів дає нам змогу глибше оцінити літературний шлях Джейн Остін і дивовижну еволюцію її майстерності. Кожен етап пропонує унікальне розуміння її розвитку як письменниці та вічних тем, які вона досліджувала у своїх захопливих романах.

Іноді письменниця надавала перевагу одвічній темі сентиментальних романів – історії кохання двох молодих людей, яким доводиться долати безліч перешкод на шляху до щастя. Тільки у творах Остін дрібні і незначні перешкоди стають непереборними для «справжнього» кохання, важливе стає дрібним, не вартим уваги головних героїв, чутливість і сентиментальність, так само як краса, визнаються основними достоїнствами. У той час як справжні чесноти сприймаються як щось схвалення. Чого вартий лише опис молодої дівчини, головної героїні роману «Кохання і дружба»: «Це була лише добродісна, скромна, послужлива молода жінка... вона викликала скоріше зневагу, ніж огиду». [15,с.160]

1.2. Роман «Гордість та упередження», його місце у творчому доробку авторки

Роман «Гордість та упередження» є одним із найвідоміших і найпопулярніших творів англійської літератури. Він був опублікований у 1813 році і швидко завоював серця читачів усього світу. [12]

У творчому доробку Джейн Остін роман «Гордість та упередження» займає особливе місце. Він є найдовшим і найскладнішим романом

письменниці. У ньому Остін розкриває широкий спектр тем і проблем, які були важливими для неї як для автора і як для жінки свого часу. Одна з центральних тем роману – це протистояння гордості та упередження. Головні герої роману, Елізабет Беннет і Фіцвільям Дарсі, спочатку сприймають одне одного як гордих і упереджених людей. Однак у ході роману вони долають ці перешкоди і знаходять щастя в коханні. Роман «Гордість та упередження» також є сатирою на англійське суспільство ранньої індустріальної епохи. Остін висміює міщанське прагнення до багатства і почестей, а також соціальні упередження, які існували в тогочасному суспільстві. [14, с.435]

Остін чудово розуміла мотиви і вчинки своїх героїв. Вона показує, як гордість і упередження можуть завадити людям знайти щастя, але також як любов може допомогти їм подолати ці перешкоди. Наприклад, у першій частині роману Елізабет Беннет сприймає Фіцвільяма Дарсі як холодного та зарозумілого аристократа. Вона вважає, що він не заслуговує її любові. Однак у міру того, як вона дізнається Дарсі краще, її думка про нього змінюється. Вона починає розуміти, що він насправді добрий і благородний чоловік.

Остін не боялася критикувати соціальні упередження і міщанське прагнення до багатства і почестей. У романі «Гордість та упередження» вона показує, як ці фактори можуть призвести до нещастя людей. Наприклад, у романі зображено кількох персонажів, які прагнуть до багатства і почестей, не замислюючись про те, що це може коштувати їм щастя. Так, пан Коллінз одружується на Ліззі Беннет, не люблячи її, а лише заради того, щоб стати спадкоємцем її сім'ї.

Роман «Гордість та упередження» став класикою англійської літератури і продовжує надихати читачів усього світу. Він є яскравим прикладом того, як любов може подолати будь-які перешкоди, а також як важливо бути толерантним до інших людей. Вплив роману можна розділити на кілька основних напрямків:

- Вплив на літературу

Роман «Гордість та упередження» став класикою англійської літератури і продовжує надихати письменників і читачів усього світу. Він є яскравим прикладом того, як любов може подолати будь-які перешкоди, а також як важливо бути толерантним до інших людей. Роман «Гордість та упередження» став одним із найпопулярніших творів в англійській літературі. Він був неодноразово екранізований, а також став основою для численних п'єс, опер і балетів. Він продовжує залишатися популярним і актуальним і в наш час.

- Вплив на суспільство

Роман «Гордість та упередження» також зробив свій внесок у розвиток суспільства. Він сприяв підвищенню рівня толерантності та розуміння між людьми. Роман показує, як гордість і упередження можуть завадити людям знайти щастя, але також як любов може допомогти їм подолати ці перешкоди. Цей урок є актуальним і в наш час.

- Вплив на культуру

Роман «Гордість та упередження» став частиною англійської культури. Він згадується в багатьох творах літератури, кіно і телебачення. Наприклад, у романі «У пошуках Немо» персонаж Доррі переозвучує роман «Гордість та упередження» для своїх вихованців-дельфінів.

- Вплив на особистий розвиток

Роман «Гордість та упередження» може мати позитивний вплив на особистий розвиток читачів. Він може допомогти людям краще зрозуміти себе і інших, а також навчитися приймати людей такими, якими вони є.

Наприклад, роман може допомогти читачам розвинути такі якості, як:

- Толерантність
- Розуміння
- Співчуття
- Критичне мислення
- Самопізнання

Роман «Гордість та упередження» – це чудовий твір англійської літератури, який продовжує надихати і захоплювати читачів усього світу.

Одним із основних чинників виразності роману є саме вміння Джейн Остін відтворювати образи та взаємини героїв. Вона з чутливістю та глибоким розумінням людської природи створює персонажів, які залишаються актуальними та захоплюючими для читачів протягом століть.

Роман, перетворений у кіно та телесеріали понад 20 разів, виводить на екран неперевершені образи та сюжет, привертаючи увагу глядачів різних поколінь. Серед найвідоміших адаптацій – фільм 1995 року та телесеріал 2005 року.

У цьому дослідженні ми розглядатимемо, як роман Дж. Остін «Гордість та упередження» сприймається у світі кінематографу. Через призму різних екранізацій, ми заглибимося в сутність та вираження літературних образів, спробуємо зрозуміти, як режисери і акторський склад відтворюють атмосферу та ідеї роману на екрані, розглянемо його як ключовий об'єкт дослідження. Визначимо основні теми та мотиви твору, а також виявимо ті риси та аспекти, які роблять його настільки привабливим для перенесення на екран.

Це дослідження дозволить розглянути твір Джейн Остін в новому контексті та висловити власне розуміння його значення в сучасному кінематографічному світі та визначити, які елементи твору найбільше привертають увагу режисерів та сценаристів, і як ці аспекти впливають на сприйняття та рецензію кінематографічних адаптацій. Починаючи з вступного слова про сам роман, ми крок за кроком розкриємо глибину його художнього світу та вивчимо його взаємозв'язок з кінематографічним мистецтвом.

"Гордість і упередження" Джейн Остін є літературною перлиною, що виблискує дотепністю, романтикою та соціальними коментарями. Його незмінна чарівність виходить за межі друкованої сторінки, зачаровуючи аудиторію вже понад два століття. Але як цей улюблений роман перекладається на кінематографічну площину? Давайте вирушимо в подорож,

щоб розкрити глибину художнього світу "Гордості та упередження" та дослідити його захопливий зв'язок з магією кіномистецтва.

Наша пригода розпочинається у химерній англійській сільській місцевості початку 19-го століття. Ми знайомимося з родиною Беннетів, п'ятьма жвавими доньками, життя яких нерозривно пов'язане з тогочасними суспільними очікуваннями та перспективами заміжжя. З появою загадкового містера Дарсі, заможного і відстороненого джентльмена, починають спалахувати іскри гордості та упереджень.

Геніальність Остін полягає в її вмінні виткати гобелен персонажів, кожен з яких має свої хитромудрі бажання, вади та мотивації. Елізабет Беннет, наша енергійна головна героїня, сяє як маяк розуму та незалежності. Вона кидає виклик суспільним нормам і відмовляється погоджуватися на щось менше, ніж справжній зв'язок. Дарсі, з іншого боку, бореться з власною гордістю і повинен навчитися бачити за межами своїх початкових упереджень, щоб відкрити для себе справжню цінність.

А тепер перемикаємо швидкість і уявляємо, як ці персонажі перестрибують зі сторінки на срібний екран. Екранізації вдихають життя у світ Остін, дозволяючи нам спостерігати, як дотепні жарти оживають у пристрасних діалогах, елегантні сцени балу розгортаються у захоплюючих візуальних образах, а емоційні потрясіння, що киплять під поверхнею, виявляються у витончених виразах обличчя та інтимних жестах.

Кінематографічний об'єктив додає новий вимір до "Гордості та упередження". Розкішні маєтки та мальовничі пейзажі переносять нас у світ Остін, занурюючи в його красу та велич. Ретельно підібрані костюми та реквізит стають продовженням особистостей персонажів, а виразний музичний супровід посилює емоційний резонанс кожної сцени.

Але магія "Гордості та упередження" виходить за межі візуального видовища. Теми кохання, самопізнання та подолання упереджень залишаються поза часом і глибоко резонують з аудиторією різних поколінь. Екранізації, пропонуючи власну унікальну інтерпретацію, зберігають суть

оповіді Остін, дозволяючи глядачам відчутти зв'язок з її героями та їхніми подорожами на особистому рівні.

Світ "Гордості та упередження" на екрані - це гобелен, витканий з різноманітних інтерпретацій, кожна з яких пропонує свіжий погляд на вічну історію кохання. Від грандіозного видовища версії Лоуренса Олів'є 1940 року до інтимного шарму міні-серіалу 1995 року - кожна екранізація додає свою унікальну нитку до кінематографічної спадщини цього літературного шедедру.

Це лише початок нашого дослідження. Заглиблюючись далі, ми зможемо проаналізувати конкретні екранізації, порівняти їхні підходи до зображення персонажів і тематичної інтерпретації, а також виявити нюанси, які роблять кожну кіноподорож "Гордістю та упередженням" по-справжньому особливою. Роман Джейн Остін "Гордість і упередження" зачаровує читачів уже понад два століття, і його чарівність виходить далеко за межі друкованої сторінки. У світі кінематографу він був екранізований безліч разів, і кожна версія пропонує унікальну інтерпретацію вічної історії кохання. Почнемо з розбору ключових елементів, які резонують як на сторінці, так і на екрані:

Теми:

Кохання та шлюб: Складнощі кохання та суспільні очікування, пов'язані зі шлюбом, займають центральне місце в оповіді. Екранізація може посилити романтичну напругу і показати квітучий зв'язок між Елізабет і Дарсі за допомогою візуальних ефектів і перформансів.

Подолання упереджень: Обидва герої борються з упередженими уявленнями один про одного та суспільними обмеженнями. Фільми можуть ефективно зобразити дотепність і незалежність Елізабет, яка кидає виклик суспільним нормам, і подорож Дарсі, який долає гордість, щоб відкрити справжній зв'язок.

Соціальний клас: Класово свідомий світ Англії Остін формує важливе тло. Фільми можуть візуально зобразити нерівність між Беннетами та Бінглі,

водночас підкреслюючи вплив соціальних очікувань на вибір і прагнення персонажів. [9]

Особистісне зростання: І Елізабет, і Дарсі вирушають у подорож самопізнання, позбуваючись упереджень і перетворюючись на кращі версії себе. Фільми можуть демонструвати ці внутрішні переживання та трансформації через витончену гру та взаємодію персонажів.

Мотиви:

Листи: Обмін листами дає важливе уявлення про думки та мотивації персонажів. Фільми можуть використовувати закадровий голос, письмові повідомлення на екрані або навіть театралізовані сцени, щоб передати силу та інтимність письмового спілкування.

Танці: Сцени на балу демонструють соціальну динаміку, класові відмінності та романтичну напругу. Фільми можуть використовувати хореографію та ракурси зйомки, щоб підкреслити важливість цих зустрічей та їхній вплив на персонажів.

Іронія та гумор: Дотепні зауваження Остен та іронічні ситуації є невід'ємною частиною чарівності історії. Фільми можуть використовувати розумні діалоги, витончену міміку та комедійний хронометраж, щоб підкреслити гумор і соціальний коментар, що лежить в основі твору.

Природа і символізм: Остен часто використовує обстановку та предмети, щоб символізувати емоції та внутрішній стан персонажів. Фільми можуть передати ці елементи візуально, використовуючи пейзажі, костюми та реквізит для посилення тематичної глибини.

Кінематографічна привабливість:

Візуально приголомшливі декорації: Великі маєтки, мальовничі пейзажі та старовинні костюми створюють візуально захоплююче тло для історії. Фільми можуть занурити глядачів у красу та елегантність світу Остін, додаючи до оповіді ще один рівень чуттєвого досвіду.

Романтична напруга та конфлікт: Динаміка стосунків між Елізабет і Дарсі тримає глядачів у напрузі. Фільми можуть підвищувати емоційну

напругу за допомогою пристрасних діалогів, інтимних сцен та напружених зустрічей.

Сильна жіноча роль: Елізабет Беннет - розумна, незалежна і дотепна героїня, яка резонує з сучасною аудиторією. Фільми можуть продемонструвати її силу, дотепність та рішучість, роблячи її рольовою моделлю для глядачів.

Позачасові теми та розповідь: Незважаючи на історичні обставини, теми кохання, самопізнання та подолання упереджень у романі залишаються актуальними і сьогодні. Фільми можуть реконтекстуалізувати ці теми, зберігаючи при цьому суть історії Остин, що дозволяє їй знаходити зв'язок з аудиторією різних поколінь.

Заглиблюючись у ці теми, мотиви та кінематографічні елементи, ми глибше розуміємо незмінну привабливість "Гордості та упередження". Багата історія роману, складні характери та вічні теми дають режисерам плідний ґрунт для створення різноманітних і захопливих екранізацій, які продовжують захоплювати і зачаровувати глядачів по всьому світу.

Мало який роман екранізували так часто, як "Гордість і упередження". Від німого кіно початку 20-го століття до сучасних міні-серіалів, ця історія продовжує надихати кінематографістів і захоплювати глядачів. Така стійка популярність свідчить про універсальні теми роману, впізнаваних персонажів і позачасову дотепність.

Кожна екранізація пропонує свіжий погляд на світ Остен. Деякі, як-от версія Лоуренса Олів'є 1940 року, підкреслюють велич і романтику епохи. Інші, як міні-серіал 1995 року з Коліном Ферттом у головній ролі, заглиблюються в соціальні коментарі та класову боротьбу, закладену в оповіді. Жоден фільм не може остаточно передати суть роману, але кожен з них пропонує цінну лінзу, через яку можна оцінити його багате полотно.

Персонажі "Гордості та упередження" є одними з найулюбленіших в історії літератури. Побачивши їх на екрані, ми отримуємо новий вимір розуміння їхніх мотивацій, складнощів та розвитку. Такі актори, як Грір

Гарсон у ролі Елізабет Беннет та Дженніфер Елль у ролі Джейн Беннет, залишили незгладимі сліди в образах персонажів, а такі знакові моменти, як освідчення містера Дарсі в Пемберлі, закарбувалися в кінематографічній пам'яті.

Для багатьох глядачів екранізації слугують вступом до літературного всесвіту Остін. Візуальна оповідь та емоційна безпосередність фільму можуть зробити її творчість більш доступною для широкої аудиторії. Хоча фільми можуть вільно поводитися з першоджерелом, вони часто викликають інтерес до читання оригінального роману, дозволяючи глядачам глибше зануритися в дотепність Остін, соціальні коментарі та нюанси в зображенні персонажів.

"Гордість і упередження" породила численні схвалені критиками екранізації, закріпивши за собою статус кінематографічної класики. Зокрема, міні-серіал 1995 року відзначається своєю вірністю роману, тонкою грою акторів та приголомшливими візуальними ефектами. Він здобув численні нагороди, зокрема "Еммі" за видатний міні-серіал, і залишається еталоном для екранізацій творів Остін.

На завершення, "Гордість і упередження" посідає унікальне і заповітне місце у світі кіно. Його незмінна популярність та різноманітні інтерпретації свідчать про вічні теми роману, чарівних персонажів та геніальність Остін як оповідачки. Кожна екранізація пропонує свіжий погляд на цю улюблену історію, запрошуючи глядачів по-новому сприймати її гумор, романтику та соціальні коментарі.[17]

1.3. Історія екранізацій роману «Гордість та упередження»

Роман Джейн Остін "Гордість і упередження" вийшов за межі друкованої сторінки, перетворившись на кінематографічний гобелен, витканий з різноманітних інтерпретацій та незмінного шарму. Простеживши історію його екранізацій, ми здійснимо захоплюючу подорож у часі,

демонструючи, як ця безсмертна історія зачаровувала глядачів різних поколінь і відображала еволюцію срібного екрану.

Німі початки: Створення сцени (1905-1938)

Ранні екранізації, такі як британська короткометражка 1905 року та американський повнометражний фільм 1916 року, заклали основу німого красномовства. Домінували розкішні візуальні ефекти та романтичний розквіт, що переносили глядачів у світ Остін за допомогою розкішних костюмів та виразних жестів. Хоча нюанси персонажів і соціальні коментарі залишалися менш акцентованими, ці новаторські зусилля поклали початок майбутнім дослідженням.

"Захоплення Талькі: Від романтики до одкровення (1940-1952)

Культурний образ містера Дарсі Лоуренса Олів'є у фільмі "Гордість та упередження" 1940 року під керівництвом Гріра Гарсона ознаменував поворотний момент. Його задумлива інтенсивність і велике виробництво фільму закріпили певний голлівудський образ персонажів та історії, який продовжує резонувати. Наступні екранізації, такі як "Британська гордість та упередження" 1946 року та "Пемберлі" 1952 року, надали цій історії ще більше романтичних відтінків та візуальної величі, водночас тонко натякаючи на глибший соціальний коментар Остін.

Шедеври міні-серіалу: Відкриваючи глибини (1967-1980)

Епоха міні-серіалів на BBC відкрила нову еру поглиблених досліджень. Довші формати дозволили глибше зануритися у розвиток персонажів та заплутану соціальну павутину, яку майстерно створила Остін. Тонке зображення Селією Джонсон образу Елізабет в екранізації 1967 року вивело на перший план її інтелект і дотепність, тоді як міні-серіал 1980 року заглибився у більш зрілий та інтроспективний погляд на історію. Ці екранізації оголили емоційні складнощі, що ховалися під поверхнею, збагативши розуміння глядачами персонажів та їхніх подорожей.

Відродження дотепності та романтики (1995-2005)

Міні-серіал Ендрю Девіса 1995 року з Коліном Ферттом і Дженніфер Еле в головних ролях став світовим феноменом. Вірність духу роману, дотепні діалоги, сповнені фірмової іронії Остін, та акцент на незалежному дусі Елізабет знайшли глибокий відгук у нового покоління. Ця знакова екранізація викликала новий інтерес до "Гордості та упередження" і закріпила за нею місце кінематографічної класики. Екранізація 2005 року, знята режисером Джо Райтом, додала яскравий шар візуального артистизму та пристрасної енергії, зосередившись на романтичній напруженості та елементах історичної драми цієї історії.

За межами класики: Переосмислення полотна (2000-ні - сьогодні)

Останніми роками ми стали свідками чудового вибуху переосмислення "Гордості та упередження", що демонструє незмінну адаптивність роману та його актуальність у різних жанрах і культурах. Боллівудський фільм "Наречена і упередження" (2004) запропонував яскраву музичну інтерпретацію, а "Смерть приходить до Пемберлі" (2013) надав історії захопливого кримінального повороту. Веб-серіали "Щоденники Ліззі Беннет" (2012-2013) та "Гордість та упередження і зомбі" (2016) ще раз демонструють здатність роману бути грайливо переосмисленим для сучасної аудиторії. Ці різноманітні інтерпретації розсувають межі жанру та розширюють кінематографічну спадщину "Гордості та упередження", доводячи її позачасову привабливість.

Від грандіозних візуальних ефектів епохи німого кіно до сучасних переосмислень - історія екранізацій "Гордості та упередження" розкриває гобелен, витканий з традицій та інновацій. Кожна версія відображає чуттєвість свого часу, від романтичного ідеалізму раннього Голлівуду до сучасних досліджень жіночої активності та суспільних коментарів. Це багате полотно гарантує, що для кожного знайдеться своя екранізація "Гордості та упередження", яка запрошує глядачів долучитися до вічних тем історії та захоплюючих персонажів, що постійно еволюціонують.

- Екранізація 1940 року

Ця версія з'явилася після очевидно невдалої англійської адаптації 1938 року. Примітно, що Олдос Гакслі, автор роману-антиутопії "Прекрасний новий світ", долучився до написання сценарію цього фільму, що стало його першою спробою написання сценарію.

- Телесеріал 1980 року

Це була чи то друга, чи то третя (враховуючи адаптацію 1938 року) спроба BBC екранізувати "Гордість і упередження". Ходять чутки про більш ранню спробу 1967 року, але про неї мало що відомо. Цей серіал не привернув особливої уваги, можливо, через низький бюджет. Сценарій був погано сприйнятий, а акторський склад, переважно відомий за ролями в інших британських серіалах, не додав йому особливої значущості.

- Телесеріал BBC, 1995 рік

На сьогоднішній день це найуспішніша і найулюбленіша екранізація роману. У головних ролях Том Голландер, Бренда Блетін, Дональд Сазерленд, Колін Ферт і Дженніфер Еле, режисер Саймон Ленгтон, і перевершити цю екранізацію складно, якщо не неможливо. Для багатьох цей фільм залишається остаточною версією.

- Американська екранізація 2003 року

Дискусійна американська інтерпретація роману, в якій дія відбувається за участю американських студентів коледжу. Хоча його статус справжньої адаптації може бути спірним, фільм чарівний і зі смаком вшановує оригінал, перемежуючи його цитатами з роману.

- Індійський фільм 2004 року за мотивами роману

Екзотична, сучасна кінематографічна інтерпретація британського режисера з Індії Гуріндера Чадхи. Цей жвавий та іскрометний мюзикл в індійському стилі пропонує унікальний поворот. Цікаво, що Кіра Найтлі, яка зіграла Елізабет Беннет, також знялася у фільмі Чадхи "Зігни, як Бекхем" 2000 року.

Комунікативний портрет містера Дарсі

Одним з найвідоміших персонажів роману Дж. Остін «Гордість і упередження» – містер Дарсі. Містер Дарсі – безперечно еталон для жінок своєї епохи; в ньому є шляхетність, прямолінійність, розум, доброта, твердість, рішучість. Містер Дарсі – багатий та аристократичний землевласник. Дж. Остін представляє його нам як гордого, проте інколи егоїстичного джентльмена. Якщо ж зрозуміти його думки, переживання і взагалі його образ мислення і підстави для дій, то усі його дії (у тому числі мовленнєві) стають абсолютно виправданими, правильними вчинками, до яких прискіпатися неможливо.

Розглянемо комунікативні стратегії містера Дарсі, які в свою чергу формують його комунікативний портрет. Комунікативна мета, яку переслідує містер Дарсі – підтримати право на самовизначення у всіх своїх діях. Розглянемо приклад з твору.

Стратегія негативної увічливості.

Контекст і ситуація спілкування: Бал у містера Беннета. Розмова між містером Бінглі та Дарсі.

« – Нумо, Дарсі, – сказав він. – Послухай-но мене, ходімо танцювати. Не можу дивитись, як ти стовбичиш тут сам-один, виглядаючи цілковитим бовдуrom. Краще б ти потанцював.

– Ні в якому разі. Ти ж знаєш, що я терпіти цього не можу, за винятком, коли я вже знайомий зі своєю партнеркою. Наразі ж не бачу для цього ніякої

можливості. Твої сестри зайняті, танцювати ж із будь-якою іншою з жінок, що є в цій кімнаті, було б для мене справжньою карою.

– Заради Бога, не будь таким прискіпливим! – вигукнув Бінглі. – Слово честі, я ще ніколи не зустрічав так багато приємних дівчат, як на цьому вечорі; деякі з тих, що ти бачив, надзвичайно гарненькі.

– Та дівчина, з якою ти зараз танцюєш, – єдина справді гарна жінка в цій кімнаті, – сказав містер Дарсі, поглянувши при цьому на найстаршу із сестер Беннет.

– О! Вона – найчарівніше створіння, з яким мені коли-небудь доводилося танцювати! Але одна з її сестер сидить якраз за тобою; вона гарненька і, здається, надзвичайно приязна. Дозволь моїй партнерці відрекомендувати тебе!

– Про кого ти говориш? – обернувшись, містер Дарсі швидко поглянув на Елізабет, перехопив її погляд, потім відвів очі й холодно мовив: – Вона нічогенька, але недостатньо гарна, щоби привабити мене; наразі ж я не в тому настрої, щоб виручати молодих дівчат, погорджених іншими чоловіками. Повертайся краще до своєї партнерки і радій із її посмішок, бо зі мною ти надаремне витрачаєш час».

У цьому випадку Дарсі веде себе гордо та показує, що його не цікавить будь-хто. Розмова проходить невимушено. Зі сторони Бінглі проявляється толерантність, адже між ними існувала міцна дружба. Тому, Бінглі послухав поради Дарсі пішов не докучаючи питаннями.

Негативна ввічливість – головним чином націлена на виправлення негативного соціального обличчя, його головного бажання підтримати право на самовизначення. Негативна ввічливість по суті базується на ухиленні від прямої відповіді; уживання стратегій негативної ввічливості походить з упевненості, що мовець усвідомлює та поважає бажання адресата отримати невтручання в свої дії. Таким чином, негативна ввічливість характеризується прагненням триматися осторонь, формальністю, стриманістю, увагою до самооцінки слухача.

Контекст і ситуація спілкування: Зустріч у сера Вільяма Лукаса, де зібралось численне товариство.

« – Як ви гадаєте, містере Дарсі, правда ж, я висловлювалася надзвичайно переконливо, коли наразі приставала до полковника Форстера, умовляючи його влаштувати нам бал у Меритоні?»

« – І з великим запалом; але на цю тему жінки завжди говорять з великим запалом.»

« – Ви до нас надто суворі».

Стратегія віддалення (ухильності).

Ця стратегія полягає в коригуванні акту ушкодження соціального обличчя слухача з огляду на бажання останнього, щоб мовець не зазіхав на його право здійснювати певні дії, у тому числі мовленнєві. Виокремлюють чотири групи тактик, за допомогою яких мовець може реалізовувати стратегічний намір щодо підтримання соціального обличчя

1) Тактика уникання мовцем створення припущень щодо потреб слухача реалізується у комунікативному ході ухильності.

2) Тактика уникання мовцем можливості створити загрозу соціальному обличчю слухача реалізується наступними комунікативними ходами: непрямого висловлювання, демонстрації песимізму, зменшення ступеню втручання, шанобливого ставлення.

3) Тактика відмежовування мовця та слухача від певного акту ушкодження соціального обличчя реалізується такими комунікативними ходами: вибачення, імперсоналізації мовця та слухача, пояснення акту ушкодження соціального обличчя слухача загальним правилом, номіналізації.

4) Тактика компенсування мовцем інших потреб слухача, що виникають через необхідність підтримання соціального обличчя, реалізується у комунікативному ході, в якому мовець зобов'язується перед слухачем, а не навпаки.[7, с.16-20]

Розглянемо приклади, які використовуються у творі для зображення комунікативного портрету містера Дарсі. Ці стратегії як набір тактик функціонує у дискурсі ідеального чоловіка, створеного Дж. Остін.

Аналізуючи розмови містера Дарсі, слід відзначити, що стратегія віддалення у мовленні ідеального чоловіка представлена найбільшою кількістю комунікативних ходів ухильності. Цей хід можна назвати домінуючим.

Приклад ухильності.

«Містер Дарсі стояв поруч із ними та обурено мовчав з того приводу, що вечір проводився у спосіб, котрий виключав будь-яку можливість розмови. Він надто заглибився у свої думки і не помічав поруч із собою сера Вільяма Лукаса, аж доки той не почав розмову»

Розглянемо ще один приклад.

«Чи міс Дарсі набагато виросла за весну?, – запитав містер Бінглі, – «вона вже вище чим я?»»

«Я думаю, що так. Вона вже вище ніж міс Елізабет Беннет».

Коли міс Бінглі питає містера Дарсі про його сестру та порівнює її з собою, містер Дарсі, відповідаючи ухильно, порівнює свою сестру з міс Елізабет. У цьому прикладі показана властивість хеджування, яка свідчить про те, що мовець не бере на себе повну відповідальність за правдивість свого висловлення, таким чином стратегія ухильності реалізує потребу говорити невпевнено, що закладено в ментальності британської лінгвокультурної спільноти та виражається у нашій вибірці мовним засобом «я думаю».

Також, наявний в цьому прикладі сполучник-маркер «чи» показує, що мовець зрікається правдивості свого висловлення, протиставляючи факти та демонструючи невизначеність.

Стратегія непрямого висловлювання передбачає висловлювання у непрямий спосіб. Ця стратегія націлена на зменшення ступеня втручання за рахунок використання непрямих способів передачі інформації, і маркером цієї стратегії є прислівник «можливо».

«Можливо, це не можливе для когось іншого. Але це було уроком у моєму житті, щоб уникнути цих недоліків, які часто виставляють сильне нерозуміння та висміювання».

Розмова відбувається між містером Дарсі та міс Елізабет. Містер Дарсі пояснює, що він позбавився недоліків, щоб не виглядати смішним в очах суспільства.

Стратегія зменшення ступеню втручання.

Ця стратегія демонструє мінімізацію шкоди соціальному обличчю співрозмовника, тобто зменшення ступеня втручання у його власний внутрішній простір; головним чином це прикметники на позначення невеликої кількості у найвищому ступені порівняння. Приклади маркерів на позначення зменшення ступеня втручання: (для) хвилини, одну хвилину, трохи та інші значення. Розглянемо приклад з містером Дарсі.

«Я не маю ні найменшого заперечення у поясненні», сказав він, як тільки вона дозволила йому говорити.

«Ви маєте вибрати метод завершення вечора, тому що ми в довірі одне одного, і є таємні справи для обговорення, або тому, що ви усвідомлюєте, що ваші цифри по всій видимості, найбільше переважають при ходьбі; якщо перше, я повністю на вашому шляху, і якщо другий, я можу захопитися вами набагато краще, аніж я сидітиму біля багаття»

Містер Дарсі відмовляється йти на прогулянку з міс Елізабет та міс Бінглі, досить багатослівно (два складнопідрядних речення). У цьому прикладі представлено спробу мінімізації ступеня ушкодження негативного обличчя співрозмовниць, оскільки мовець не має жодних заперечень щодо надання пояснень, уникаючи, таким чином, небажаних тем для розмов.

Стратегія пояснення акту ушкодження соціального обличчя слухача

У цій стратегії використовується в різно.євому спілкуванні, оскільки генералізація вимог у вигляді незалежних норм і цінностей більшою мірою застосовна до співрозмовника, ніж до співрозмовниці Розглянемо приклад:

«Існує, я вважаю, в кожній диспозиції тенденція до деякого конкретного зла – природний дефект, який навіть не найкращий серед освіти, яку можна отримати».

Містер Дарсі спілкується з міс Елізабет про те, що кожній людині властива схильність до якогось недоліку, і цей недолік не можна подолати навіть відмінним вихованням. Мовець змушений за певних обставин встановити акт ушкодження обличчя як приклад або зразок загального соціального правила, положення чи обов'язку.

Слід зробити висновок, що уживання комунікативних стратегій віддалення, або стратегій негативної увічливості, у дискурсі ідеального чоловіка – героя англійського жіночого роману, що ідеальна мовна особистість надає перевагу тактиці уникання створення припущень щодо потреб слухача, що реалізується у комунікативному ході ухильності, але він також дуже уважно ставиться до інтересів і чеснот слухача, демонструє повагу.

Ідеалізована мовна особистість роману Дж. Остін, і, ширше кінця XVIII – початку XIX століть підкреслюється шанобливістю, але містер Дарсі у всьому творі зображений як відсторонений чоловік. Містер Дарсі володіє літературною англійською мовою та обізнаний з правилами увічливої поведінки у світському товаристві.

Дарсі часто постає перед нами холодним, як людина з великим почуттям власної гордості, яке часто висловлюється як нахабство. Його відсторонені манери і очевидне презирство до всіх людей, що оточували його, заробляє йому презирство Елізабет і багатьох інших, особливо в світлі заяв чарівного Джорджа Уікхема про те, що він піддався несправедливому поводженню з боку Дарсі. Але, врешті-решт, з'ясовується, що ті перші враження помилкові. А також те, що здається нахабним характер Дарсі приховує його щирість і чесну натуру, і те, що це саме Дарсі піддався несправедливому поводженню від Уікхема, який сам опинився брехливим і негідним довіри. Навіть втручання Дарсі в стосунки Джейн і Бінглі було скоєно швидше з кращих спонукань і щирою стурбованістю за свого друга, ніж через злий

умисел, хоча, переосмислюючи свою поведінку, Дарсі визнає, що його втручання було помилковим і шкідливим.

Канали комунікації

Містер Дарсі при розмові завжди намагається говорити з людиною безпосередньо «обличчям до обличчя». З його боку не замічається засоби візуального каналу. Жести, міміка, вирази обличчя, рухи тіла і тактильного – обійми стримані.

Зворотній зв'язок

Чіткий, стабільний протягом усього твору. Адресанти завжди звертають увагу на зворотній зв'язок, адже у своїх висловах містер Дарсі лаконічний, інколи грубий, що негативно впливало і викликало неприємність до нього, особливо з боку жінок.

Комунікативні стратегії

Найбільше у творі виявляються саме комунікативні стратегії містера Дарсі, за допомогою яких вимальовується його образ та характер. Найчастіше спостерігалася стратегія ухильності.

Також містера Дарсі можна відзначити як людину, яка не сильно бажає розмовляти про себе та свій достаток. Це також вимальовує його стриманий характер та характеризує як людину, що не намагається привернути до себе увагу.

«– Я так розумію, що ви маєте будинок у Лондоні?». Містер Дарсі кивнув головою.

Психологічний стан

У розмовах містер Дарсі веде себе стримано та врівноважено. Він не використовує широких описів своїх почуттів, думок та ставлення до інших. Відповіді досить лаконічні, у деяких випадках він замість слів використовує кивки головою «так» або «ні».

Характеристика соціального становища

Містер Дарсі досить багато людина, має гарний маєток. Про його соціальний стан знають всі, на цьому декілька разів наголошувалося у творі. Сам містер Дарсі не приховує свого соціального стану та статусу.

Аналіз виявлення прийому впливів

- Завжди уважно слухає співбесідника
- Володіння етикетними нормами кооперативного спілкування
- Розуміння непрямих мовленнєвих актів співбесідника
- Не застосовує різноманітні не мовленнєві засоби комунікації (жести, міміку, поставу тіла, тілесний контакт..)
- Навички підтримувати плин розмови, її тональність
- Здатність захистити власну комунікативну позицію, і за необхідності зайняти домінуючу.

Характеристика типу спілкування

Не завжди відкрите, етикетне, офіційне, відповіді не зовсім розкуті, кооперативні, але інколи різкі.

Дотримання норми культурного мовлення

Протягом усього спілкування містер Дарсі дотримується норм мовлення.

Типи мовленнєвих помилок в ідіостилі

Помилки, які б утруднювали або унеможлилювали спілкування, у мовленні містера Дарсі не виявлено. Розмова досить чітка та лаконічна.

Також у мовленні містера Дарсі не спостерігаються епітети, фразеологізми ч метафор. Інколи розмова проходить з відчуттям іронії, але це відчувають ті люди, які досить погано його знають.

Висновки до Розділу 1

У першому розділі було розглянуто ключові аспекти творчості Джейн Остін, акцентуючи увагу на тематиці та проблематиці її робіт. Особливу увагу було приділено роману "Гордість та упередження", який займає центральне місце у творчому доробку авторки та є одним із найвідоміших її творів. Аналіз

цього роману відкриває глибину та багатогранність Остін як письменниці, яка майстерно висвітлює соціальні та моральні питання свого часу.

Історія екранізацій "Гордості та упередження" підкреслює величезний вплив роману на культурний контекст, відображаючи його актуальність та популярність протягом років. Через різноманітні екранізації ми можемо простежити, як сучасні медіа і культурні тенденції інтерпретують і адаптують класичний твір, надаючи йому нових вимірів і значень.

Таким чином, перший розділ надає комплексний погляд на творчість Джейн Остін, її значення у літературному світі та вплив на кінематографів.

Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ КІНОЕКРАНІЗАЦІЙ РОМАНУ «ГОРДІСТЬ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ»

2.1. Основні теми та мотиви роману, особливості їх утілення в екранізаціях твору. Вплив режисерських рішень на інтерпретацію твору

Роман Джейн Остін «Гордість та упередження» є одним із найпопулярніших творів англійського письменства. Він був неодноразово

екранізований, починаючи з 1940 року. Кожна екранізація має свої особливості, але всі вони, в тій чи іншій мірі, відображають основні теми та мотиви роману. "Гордість і упередження" Джейн Остін переливається безліччю тем і мотивів, кожен з яких збагачує оповідь і пропонує кілька рівнів інтерпретації. Спостерігати за цими елементами, перенесеними на срібний екран, - захоплюючий досвід, але перехід не завжди є прямим. Давайте заглибимося у захопливу взаємодію між романними темами та їхніми кінематографічними втіленнями, розглянувши, як режисерські рішення впливають на інтерпретацію твору.

1. Кохання та шлюб:

У романі: Остін майстерно орієнтується в складних суспільних очікуваннях, пов'язаних із коханням та шлюбом в Англії 19-го століття. Духовна непокора Елізабет Беннет суспільним нормам та її пошуки справжнього зв'язку залишаються центральною темою оповіді.

На екрані: Екранізації можуть підкреслити незалежність і дотепність Елізабет через діалоги та обрамлення сцен, як, наприклад, версія Джо Райта 2005 року, що підкреслює її жвавий обмін думками з Дарсі. З іншого боку, міні-серіал Ендрю Девіса 1995 року заглиблюється в емоційні складнощі їхніх стосунків, демонструючи киплячу напругу і вразливість під поверхнею.

2. Соціальні упередження:

У романі: І Елізабет, і Дарсі борються з упередженими уявленнями одне про одного та про своє соціальне становище. Краса роману полягає в тому, що вони поступово позбуваються упереджень і відкривають для себе нове розуміння.

На екрані: Режисери можуть підкреслити цю тему за допомогою візуальних сигналів і символічних образів. Гордовита поведінка Лоуренса

Олів'є в ролі Дарсі у фільмі 1940 року ефективно зображує його початкову гордість, тоді як його пізніші вразливі вирази обличчя під час сцени освідчення під дощем в адаптації Ендрю Девіса підкреслюють його трансформацію.

У екранізаціях роману тема соціальних упереджень також часто відображається. Режисери показують, як Елізабет і Дарсі борються з цими упередженнями, як вони намагаються знайти своє місце в суспільстві. У деяких екранізаціях, наприклад, у міні-серіалі 1995 року, режисери навіть акцентують увагу на соціальних проблемах того часу, таких як бідність та несправедливість. Крім цих двох основних тем, роман «Гордість та упередження» також торкається таких тем, як дружба, сім'я, добро і зло. У екранізаціях цих тем також знаходять своє відображення.

Режисерські рішення також можуть впливати на інтерпретацію твору. Наприклад, у фільмі 2005 року режисер Джо Райт зробив акцент на романтичних аспектах роману. Він додав нові сцени, які розкривають почуття Елізабет і Дарсі, і зробив їх більш привабливими для сучасної аудиторії. У міні-серіалі 1995 року режисер Саймон Ленгтон зосередився на соціальних аспектах роману. Він показав, як Елізабет і Дарсі борються з соціальними упередженнями, і як вони намагаються знайти своє місце в суспільстві.

Таким чином, екранізації роману «Гордість та упередження» відображають основні теми та мотиви твору, але кожна з них має свою унікальну інтерпретацію.

3. Соціальний клас:

У романі: Гострий соціальний коментар Остен проступає в її зображенні класової нерівності між Беннетами та Бінглі. Роман пропонує тонку критику суспільних ієрархій та очікувань.

На екрані: Дизайн костюмів і вибір декорацій відіграють вирішальну роль у демонстрації класових відмінностей. Розкіш Пемберлі у фільмі 2005

року різко контрастує зі скромним житлом Беннетів, візуально підкреслюючи класову нерівність. І навпаки, міні-серіал BBC застосовує більш тонкий підхід, використовуючи діалоги та взаємодію персонажів, щоб передати вплив суспільного тиску.

4. Особистісне зростання:

У романі: І Елізабет, і Дарсі вирушають у подорож самопізнання, позбуваючись упереджень і перетворюючись на кращі версії себе. Ця внутрішня трансформація є ключовим аспектом привабливості історії.

На екрані: Екранізації можуть висвітлити цю тему через тонкі зміни в поведінці персонажів та виразі обличчя. Міні-серіал 1995 року тонко показує зростаючу смиренність Дарсі через його взаємодію з людьми, яким пощастило менше, тоді як подорож Елізабет передається через її дедалі впевненішу поведінку та проникливі діалоги.

Вибір режисера суттєво впливає на те, як ці теми та мотиви інтерпретуються на екрані. Монтаж, темп і стилістичні рішення можуть вплинути на розуміння історії глядачами. Наприклад, рішення Ендрю Девіса включити листи Дарсі в закадровий голос у міні-серіалі 1995 року дозволяє глибше зрозуміти його думки та емоції, додаючи шар складності його персонажу. Аналогічно, зосередженість Джо Райта на візуальній естетиці у фільмі 2005 року підкреслює романтичну напругу та елементи історичної драми в цій історії.

Дослідження складних взаємозв'язків між темами і мотивами роману "Гордість і упередження" та їхнім втіленням в екранізаціях - це справді збагачуючий досвід. Він дозволяє оцінити багатогранність роману і те, як різні режисери можуть інтерпретувати його суть за допомогою кінематографічної мови. Режисерські рішення можуть мати значний вплив на інтерпретацію твору. Вони можуть визначати, які теми та мотиви будуть підкреслені, а які

будуть відсунуті на задній план. Режисер може також змінити темп, тон і атмосферу твору, що може призвести до зміни його значення.

У випадку з екранізаціями роману «Гордість та упередження» режисерські рішення можуть впливати на те, як будуть сприйняті головні герої, їхні стосунки та соціальні проблеми, які порушує роман.

Акцент на романтичних аспектах

У фільмі 2005 року режисер Джо Райт зробив акцент на романтичних аспектах роману. Він додав нові сцени, які розкривають почуття Елізабет і Дарсі, і зробив їх більш привабливими для сучасної аудиторії.

Одна з таких сцен відбувається в саду, де Елізабет і Дарсі гуляють і розмовляють. У романі ця сцена лише натягнута, але Райт розгортає її в тривалий і романтичний момент. Він також додає сцену, в якій Елізабет і Дарсі цілуються в перший раз. Ця сцена відсутня в романі, але вона допомагає зробити стосунки героїв більш близькими і привабливими.

Завдяки таким рішенням Райт зробив Елізабет і Дарсі більш сучасними та симпатичними. Вони виглядають як нормальна молода пара, яка переживає перше кохання. Це робить роман більш актуальним для сучасної аудиторії, яка може співпереживати героям і їхнім почуттям.

Зосередження на соціальних аспектах

У міні-серіалі 1995 року режисер Саймон Ленгтон зосередився на соціальних аспектах роману. Він показав, як Елізабет і Дарсі борються з соціальними упередженнями, і як вони намагаються знайти своє місце в суспільстві.

Одна з ключових сцен у серіалі відбувається, коли Елізабет і Дарсі зустрічаються з міс Беннет. Міс Беннет - це жінка з низького соціального стану, яка хоче вийти заміж за Дарсі. Дарсі відкидає її, оскільки вона не відповідає його соціальному статусу.

Ця сцена показує, як соціальні упередження можуть перешкоджати людям знайти щастя. Вона також підкреслює, що Елізабет і Дарсі - це люди з прогресивними поглядами, які не хочуть підкорятися соціальним нормам.

Завдяки таким рішенням Ленгтон зробив Елізабет і Дарсі більш реалістичними та складними персонажами. Вони не є просто романтичною парою, а людьми, які стикаються з реальними проблемами. Це робить роман більш актуальним для сучасної аудиторії, яка також стикається з соціальними проблемами.

Режисерські рішення можуть призвести до того, що екранізація роману буде сприйнята в новому світлі. Вони можуть зробити твір більш актуальним для сучасної аудиторії або акцентувати увагу на певних темах і мотивах.

У випадку з екранізаціями роману «Гордість та упередження» режисерські рішення можуть впливати на те, як будуть сприйняті головні герої, їхні стосунки та соціальні проблеми, які порушує роман.

Режисер Джо Райт зробив акцент на романтичних аспектах роману, зробивши Елізабет і Дарсі більш сучасними та симпатичними. Режисер Саймон Ленгтон зосередився на соціальних аспектах роману, зробивши Елізабет і Дарсі більш реалістичними та складними персонажами.

2.2. Акторське мистецтво та створення образів головних персонажів

Акторське мистецтво відіграє важливу роль у створенні образів головних персонажів у екранізаціях роману «Гордість та упередження». Актори повинні вміти передати складність характерів Елізабет і Дарсі, а також їхній розвиток протягом сюжету.

Елізабет Беннет

Елізабет Беннет - це головна героїня роману. Вона розумна, незалежна та має почуття власної гідності. Однак вона також може бути імпульсивною та легковажною.

У фільмі 2005 року роль Елізабет Беннет зіграла Кіра Найтлі. Найтлі вдалося передати всю складність характеру Елізабет. Вона показала, як

Елізабет може бути сміливою та рішучою, але також може бути самокритичною та уразливою.

Наприклад, у сцені, де Елізабет дізнається, що Дарсі був відповідальним за перешкоду шлюбу Джейн та Бінгама, Найтлі показала, як Елізабет може бути одночасно розлюченою та засмученою. Вона також показала, як Елізабет може бути гордою та впертою, коли вона відмовляється вибачити Дарсі.

У міні-серіалі 1995 року роль Елізабет Беннет зіграла Дженніфер Ейлі. Ейлі також вдало зіграла Елізабет. Вона показала, як Елізабет може бути розумною та дотепною, але також може бути емоційною та чутливою.

Наприклад, у сцені, де Елізабет і Дарсі проводять разом вечір, Ейлі показала, як Елізабет може бути кокетливою та привабливою, але також може бути серйозною та задумливою. Вона також показала, як Елізабет може бути вразливою, коли вона розповідає Дарсі про свою сім'ю.

Фіцвітлі Дарсі

Фіцвітлі Дарсі - це головний чоловічий персонаж роману. Він гордий, зарозумілий та має високий соціальний статус. Однак він також має добрі серце та глибокі почуття.

У фільмі 2005 року роль Фіцвітлі Дарсі зіграв Меттью Макфедіен. Макфедіен вдало зіграв Дарсі. Він показав, як Дарсі може бути холодним та відстороненим, але також може бути ніжним та чуйним.

Наприклад, у сцені, де Дарсі дізнається, що Джейн хвора, Макфедіен показав, як Дарсі може бути стурбований та співчутливим. Він також показав, як Дарсі може бути щирим та відвертим, коли він розповідає Елізабет про свої почуття до неї.

У міні-серіалі 1995 року роль Фіцвітлі Дарсі зіграв Колін Ферт. Ферт також вдало зіграв Дарсі. Він показав, як Дарсі може бути стриманим та замкнутим, але також може бути відкритим та щирим.

Наприклад, у сцені, де Дарсі приходить до Елізабет, щоб просити її руки, Ферт показав, як Дарсі може бути сором'язливим та невпевненим у собі. Він

також показав, як Дарсі може бути мужнім та рішучою, коли він заявляє про свої почуття до Елізабет.

Інші персонажі

Крім Елізабет і Дарсі, в романі є багато інших важливих персонажів. Актори, які їх зображують, також повинні вміти передати їхні характери та розвиток протягом сюжету.

Джейн Беннет

Джейн Беннет - це старша сестра Елізабет. Вона красива, добра та чуйна. Однак вона може бути наївною та легковажною.

У фільмі 2005 року роль Джейн Беннет зіграла Розамунд Пайк. Пайк показала, як Джейн може бути ніжною та ласкавою, але також може бути сором'язливою та непевною в собі.

Наприклад, у сцені, де Джейн дізнається, що Бінгам одружений, Пайк показала, як Джейн може бути розчарованою та засмученою. Вона також показала, як Джейн може бути мужньою та стійкою, коли вона намагається повернути собі гідність.

У міні-серіалі 1995 року роль Джейн Беннет зіграла Дженіфер Елліотт. Елліотт також вдало зіграла Джейн. Вона показала, як Джейн може бути романтичною та мрійливою, але також може бути розумною та рішучою.

Наприклад, у сцені, де Джейн зустрічається з Бінгамом, Елліотт показала, як Джейн може бути сором'язливою та невпевненою в собі. Вона також показала, як Джейн може бути чуйною та розуміючою, коли вона спілкується з Бінгамом.

Дік Беннет

Дік Беннет - це третій син Беннетів. Він розумний, дотепний та має добрі серце. Однак він також може бути імпульсивним та безтурботним.

У фільмі 2005 року роль Діка Беннета зіграв Том Холландер. Холландер вдало зіграв Діка. Він показав, як Дік може бути веселим та життєрадісним, але також може бути нудним та нецікавим.

Наприклад, у сцені, де Дік знайомиться з Шарлотою Лукас, Холландер показав, як Дік може бути привабливим та харизматичним. Вона також показала, як Дік може бути дурним та легковажним, коли він робить пропозицію Шарлоті.

У міні-серіалі 1995 року роль Діка Беннета зіграв Саймон Вудс. Вудс також вдало зіграв Діка. Він показав, як Дік може бути веселим та товариським, але також може бути хитрим та нечесним.

Наприклад, у сцені, де Дік знайомиться з Шарлотою Лукас, Вудс показав, як Дік може бути привабливим та харизматичним. Вона також показала, як Дік може бути безвідповідальним та несерйозним, коли він робить пропозицію Шарлоті.

Місіс Беннет

Місіс Беннет - це мати Елізабет, Джейн та їхніх п'яти сестер. Вона амбіційна та мріє, щоб її дочки вийшли заможних чоловіків.

У фільмі 2005 року роль міс Беннет зіграла Бренда Блетин. Блетин показала, як міс Беннет може бути турботливою матір'ю, але також може бути легковажною та амбітною.

Наприклад, у сцені, де міс Беннет намагається влаштувати шлюб Джейн з Бінгамом, Блетин показала, як міс Беннет може бути хитрою та нечесною. Вона також показала, як міс Беннет може бути розчарованою та зневіреною, коли її плани не вдаються.

У міні-серіалі 1995 року роль міс Беннет зіграла Фіона Шоу. Шоу також вдало зіграла міс Беннет. Вона показала, як міс Беннет може бути сміливою та рішучою, але також може бути дурною та нерозумною.

Лідзі Беннет

Лідзі Беннет - це друга сестра Елізабет. Вона розумна, дотепна та має добрий смак.

У фільмі 2005 року роль Лідзі Беннет зіграла Джуліан Макдауелл. Макдауелл показала, як Лідзі може бути розумною та дотепною, але також може бути легковажною та егоїстичною.

Наприклад, у сцені, де Лідзі дізнається, що Дарсі був відповідальним за перешкоду шлюбу Джейн з Бінгамом, Макдауелл показала, як Лідзі може бути розлюченою та засмученою. Вона також показала, як Лідзі може бути егоїстичною, коли вона відмовляється вибачити Дарсі.

У міні-серіалі 1995 року роль Лідзі Беннет зіграла Джемма Редгрейв. Редгрейв також вдало зіграла Лідзі. Вона показала, як Лідзі може бути розумною та дотепною, але також може бути емоційною та чутливою.

Наприклад, у сцені, де Лідзі та Дарсі проводять разом вечір, Редгрейв показала, як Лідзі може бути кокетливою та привабливою, але також може бути серйозною та задумливою. Вона також показала, як Лідзі може бути вразливою, коли вона розповідає Дарсі про свою сім'ю.

Бінгам

Бінгам - це багатий і привабливий чоловік, який закохується в Джейн.

У фільмі 2005 року роль Бінгама зіграв Джеремі Айронс. Айронс показав, як Бінгам може бути добрим і чуйним, але також може бути марнославним і егоїстичним.

Наприклад, у сцені, де Бінгам дізнається, що Джейн хвора, Айронс показав, як Бінгам може бути стурбований та співчутливим. Він також показав, як Бінгам може бути егоїстичним, коли він відмовляється від Джейн, дізнавшись про її низьке соціальне походження.

У міні-серіалі 1995 року роль Бінгама зіграв Крістофер Еван. Еван також вдало зіграв Бінгама. Він показав, як Бінгам може бути милим і добрим, але також може бути легковажним і марнославним.

Екранізації роману «Гордість та упередження» відображають основні теми та мотиви твору, але кожна з них має свою унікальну інтерпретацію. Режисерські рішення можуть призвести до того, що екранізація роману буде сприйнята в новому світлі. Вони можуть зробити твір більш актуальним для сучасної аудиторії або акцентувати увагу на певних темах і мотивах. Акторське мистецтво відіграє важливу роль у створенні образів головних персонажів у екранізаціях роману «Гордість та упередження». Актори повинні вміти

передати складність характерів Елізабет і Дарсі, а також їхній розвиток протягом сюжету. Окрім Елізабет і Дарсі, в романі є багато інших важливих персонажів. Актори, які їх зображують, також повинні вміти передати їхні характери та розвиток протягом сюжету. Успіх екранізації роману «Гордість та упередження» залежить від багатьох факторів, включаючи режисерську майстерність, акторську гру та адаптацію сценарію.

2.3. Рецепція глядачами та критиками режисерських рішень

Рецепція глядачами та критиками режисерських рішень щодо екранізацій роману Джейн Остін "Гордість та упередження" була різноманітною та часто пристрасною, оскільки цей твір має значну фан-базу та вважається літературною класикою.

1. Адаптація сюжету: Різні режисери підходили до адаптації сюжету по-різному. Деякі вибрали вірність оригінальному тексту, тоді як інші дозволили собі творчі свободи. Це часто викликало дебати серед критиків і глядачів щодо того, наскільки точно повинна бути перенесена літературна робота на екран.

2. Візуальне оформлення та костюми: Відтворення епохи, в якій діється роман, завжди є ключовим аспектом екранізацій. Рішення щодо костюмів, декорацій та загального візуального стилю оцінювались глядачами та критиками з точки зору історичної точності та естетичної привабливості.

3. Вибір акторів: Кастинг часто стає предметом гострих дискусій, особливо коли йдеться про таких ключових персонажів, як Елізабет Беннет та містер Дарсі. Акторські виконання впливають на те, як персонажі сприймаються глядачами, і можуть сильно відрізнитися від уявлень, сформованих оригінальним текстом.

4. Інтерпретація тем та характерів: Як режисери вибирають подати основні теми та характери роману, включаючи сучасні інтерпретації, може сильно варіюватися, що впливає на загальне сприйняття та оцінку екранізації.

5. Зміни у сюжеті: Деякі екранізації вносять зміни у сюжет або додають нові сцени для адаптації твору до кіноформату. Це може бути викликом, оскільки такі зміни іноді схвалюються за додавання глибини, а іноді критикуються за відхід від оригіналу.

Загалом, рецепція екранізацій "Гордості та упередження" варіюється в залежності від того, як глядачі та критики відносяться до відтворення оригінального твору, а також до творчих рішень, зроблених режисерами та креативною командою. У контексті обговорення режисерських рішень у екранізаціях "Гордості та упередження", важливо повернутися до самої Джейн Остін та персонажів її книги. Остін була майстром створення глибоких, багатогранних персонажів, що відображали складність людської натури і соціальні взаємодії її часу. Її персонажі, зокрема Елізабет Беннет та містер Дарсі, стали іконічними фігурами в світовій літературі.

Хоча Джейн Остін не залишила спеціальних статей, есе, трактатів, присвячених найважливішим історико-культурним та соціальним проблемам епохи чи питанням естетики, її твори дозволяють зрозуміти основні особливості її поглядів. Свідок історичних катаклізмів і досить гострої політичної ситуації всередині Англії, вона приймала існуючий порядок речей, але помічала, критикувала, відкидала будь-які прояви снобізму, зарозумілості, несправедливості і завжди відстоювала своє право на незалежне судження та поведінку.

Вона любила сільську Англію, її краєвиди та ландшафти. Вона була великим знавцем англійської мови, багато зробила для розкриття його лексичного та стилістичного багатства. І її романи зробили Англію та англійську мову привабливими для мільйонів читачів у всьому світі, чиї серця вони завоювали. У романах Джейн Остін відсутні будь-які політичні мотиви, її герої зайняті повсякденним життям, здобуття сімейного щастя становить ціль і сенс їхнього життя. Джейн Остін не піддавала сумніву і ті релігійні засади, в яких вона була вихована, але в її релігійності не було фанатизму, і вона не боялася наражати іронічного осміяння релігійних діячів. Пік творчої

активності Джейн Остін припадає на час, коли життя та творчість класиків Просвітництва, її вчителів Річардсона, Філдінга, Стерна були вже позаду, а до розквіту критичного реалізму залишалось ще багато років.

Історики літератури відзначають також і той факт, що на початку XVIII століття, а згодом і XIX століття, стали періодом розвитку жіночої белетристики. Найбільший інтерес для Джейн Остін представляла творчість її сучасниць Ф. Берні та М. Еджворт, які писали про вступ молодих дівчат у світ. Але рамки їхніх дидактичних романів були надто тісні для її таланту.

Її художній метод багато в чому пов'язаний з просвітницьким реалізмом (вона ніби ставить досвід, досліджує людську натуру, щоб визначити, яким має бути співвідношення здорового глузду та чутливості в людському характері; любить вона і пародійні мотиви, якими нерідко захоплювалися просвітителі). У той же час, у її прозі з'являються такі риси (об'єктивність розповіді, відмова від композиційного принципу «романа на великій дорозі»), які утвердяться в англійській літературі лише у XIX столітті. Композиція її романів, заснована на русі сюжету від «нещастя до щастя», свідчить якщо не про її знайомство з ідеями Аристотеля та їх вплив на неї, то принаймні про те, що вона використовувала ті ж методи побудови своїх творів, які рекомендував Аристотель, дотримувалася, певною мірою, тих самих ціннісних орієнтирів і розділяла самі естетичні принципи, які проголошував Аристотель.

Випередивши своїх сучасниць, і майбутніх класиків критичного реалізму, Джейн Остін показала широкі можливості жанру. У її романах виховання відсутні моралі, натомість внутрішній світ молодої героїні представлений як становлення її характеру. У романах самопізнання і, ще більшою мірою, у романах випробування, використовуючи потенційні можливості таких носіїв жанру, як суб'єктна організація тексту, хронотоп та асоціативне тло, вона створює перші зразки реалістичного психологічного роману. Недарма сучасний дослідник говорить про те, що Джейн Остін виявилися доступними «складні у своїй суперечливості найтонші психологічні нюанси». При цьому в кожному з романів письменниці виявляється, як

правило, поєднання ознак різних жанрів, що дозволяє говорити про їхню поліфонічну природу.

У трактуванні людини Джейн Остін виходить з уявлення про те, що характер кожної людини – таємниця, загадка, яку сама письменниця та її герої ніколи не втомлюються розгадувати, аж ніяк не відчуваючи романтичної «втоми» від світу.

Два основні закиди, адресовані зазвичай її романам, відсутність гострих, хвилюючих пристрастей (у цьому звинувачувала Джейн Остін ще Ш. Бронте) та вузькість соціальних рамок (у її книгах не знайшли відображення політичні та економічні потрясіння кінця XVIII – початку XIX ст., що відзначають всі літературознавці, але особливо підкреслюють А. Кеттл і Н. Хейс), не можна вважати обґрунтованими. Відсутність патетичних сцен і несамовитих пристрастей зовсім не означає, що її героїні не здатні на глибокі, щирі почуття, однаково це доводять як героїні одного з перших романів письменниці «Здоровий глузд і чутливість», так і героїня її останнього роману «Доводи розуму». І так само відсутність широкої соціальної панорами не виключає влучності соціальних замальовок та характеристик представників аристократії та духовенства, які у Джейн Остін найчастіше постають у вигляді комічних та сатиричних персонажів (леді Кетрін де Бур, преподобний Коллінз, містер Еліот).

Джейн Остін не розділяє надто оптимістичної віри Просвітителів у найкращі сторони людської натури. Для неї характерне іронічне та тверезе уявлення про людей та реальні спонукання їх вчинків.

Джейн Остін можна віднести до тих європейських письменників перехідної епохи XVIII-XIX століттях, які видозмінили трактування людського характеру і розширили жанрові рамки роману. Протягом XVIII століття герой роману чи драми зазвичай являв собою якусь задану формулу, з якої ілюструвалися чесноти, пороки, пристрасті, властиві людській природі. Проте до кінця століття Просвітництва ілюстративність поступається місцем

дедалі чіткішому розумінню унікальності кожної долі. У мистецтво входить, приносячи неминущі творчі здобуття, психологізм.

Нині саме Джейн Остін приписується заслуга створення сучасного роману, і як написано в Британській енциклопедії: «Although the birth of the English novel is to be seen in the first half of the 18th century in the work of Daniel Defoe, Samuel Richardson, and Henry Fielding, it is with Jane Austen that the novel takes on its distinctively modern character in the realistic treatment of unremarkable situations of everyday life» – «Хоча народження англійського роману можна спостерігати в першій половині XVIII століття в творчості Даниеля Дефо, Семюела Річардсона та Генрі Філдінга, саме з Джейн Остін цей роман набуває свого виразно сучасного характеру в реалістичне трактування нічим не примітних ситуацій повсякденного життя».

Таким же новатором стала Джейн Остін і в галузі стилістики. Вона першою почала широко застосовувати невласне пряме мовлення, імплікацію, інтертекстуальні включення. У описі комічних і сатиричних персонажів основну роль їй романах грають іронія, імплікація і драматизація розповіді, коли кожен персонаж отримує можливість самовираження. При створенні образів позитивних героїв письменниця використовує невласне пряму мову, яка безпосередньо вводить читачів у внутрішній світ героїв, застосовуються графічні засоби виразності, інтертекстуальні включення, різні види художньої деталі, драматизація розповіді. Для його ритміко-інтонаційного оформлення використовують багаті стилістичні можливості параметрів пропозиції.

Завдяки всім цим експресивним засобам створюється соціокультурний фон романів, але головна їх функція – характерологічна. Поєднання іронічного мовного тону зі стилістичними прийомами психологічного оповідання становить індивідуальна своєрідність стилю письменниці.

Основні риси поетики Джейн Остін дозволяють судити і рівень естетичної цінності її творів. Насамперед, не можна не відзначити, як майстерно використовувала Джейн Остін у своїх творах усі можливості реалістичного роману як жанру: багатоголосся, розгорнуту у просторі та в часі

композицію, суб'єктну організацію, що дозволяє автору вести об'єктивну розповідь про долі багатьох чинних осіб, їхні характери та устремління, висловлюючи при цьому і своє особисте ставлення до них ставлення. Прекрасне володіння мовою та прекрасне знання людської психології, що дозволили їй так вражаюче розкрити внутрішній світ її персонажів, свідчать про майстерне, справді вільне володіння матеріалом.

В образах її героїв втілений благородний етичний та естетичний ідеал: гармонія почуття і розуму, неприйняття всього вульгарного, грубого, вульгарного, висока культура почуттів. Все це й дозволяє говорити про незмінну цінність її творчості.

У даному романі система персонажів представлена так:

1. Основні персонажі - містер Дарсі та Елізабет Беннет. Вони здатні подолати власні перепони та змінювати своє ставлення до одне одного, тим самим порушуючи традиційні звичаї та стереотипи.

2. Вторинні персонажі - це решта персонажів, що демонструють стандартну поведінку на протязі всієї розповіді. Ці персонажі підсилюють особливості характерів головних героїв.

Джейн Остін відходить від традиційного поділу персонажів на порочних та добродесних, який був популярний у її попередників. Вона прагне відобразити різноманітність людських характерів, використовуючи принцип змішаних характерів. На перший погляд, може здатися, що Остін застосовує теорію "гуморів" Бена Джонсона, акцентуючи на домінуванні однієї характерної риси у кожного героя. Наприклад, Елізабет представляє упередженість, Дарсі - гордість, а містер Коллінз - чиношанування. Проте, це стосується лише при поверхневому читанні. Остін дійсно іноді використовує цей метод, але переважно для комічних та сатиричних персонажів.

В зображенні персонажів другого плану, які в тексті відображені яскраво, Остін навмисно обирає двомірний підхід, підкреслюючи їхній зв'язок з сатирою. У відношенні до центральних персонажів, змішаність характерів

особливо помітна. Містер Дарсі, наприклад, крім своєї гордості та снобізму, має багато інших рис: здатність до щирої любові та вірної дружби, глибоке розуміння людей та світу, надзвичайний розум, незалежність та міцність характеру. Цей персонажний комплекс також характерний для Елізабет Беннет, хоча вона відрізняється від містера Дарсі. Елізабет не лише відрізняється своїм гострим розумом, життєрадісністю, безпосередністю та інтелектом, але також володіє високими моральними якостями. Вона є впертою на відміну від стриманого містера Дарсі. Незважаючи на їхні забобони та принципи, обом персонажам вдається подолати власні обмеження та прийняти один одного такими, якими вони є.

Елізабет та містер Дарсі демонструють складність та глибину характерів, що робить їх відображення в романі особливо виразним. Джейн Остін вдалося створити реалістичні та багатогранні образи, перевершуючи своїх попередників. Ці характери відрізняються своєю глибиною та динамікою, з плавними переходами, що додає їм реалістичності.

Елізабет вирізняється серед інших жінок свого соціального кола, не прагнучи вийти заміж заради соціального статусу. Вона виростає в родині незаможного дворянина, в умовах обмеженого кругозору та відсутності такту, що підкреслює її винятковість. Остін не вдається до докладного опису її дитинства, зосереджуючись на її дорослому житті. Елізабет не має традиційної краси, як її сестра Джейн, але виявляє сміливість і незалежність, особливо під час відвідування маєтку Росінгс, домівки леді Кетрін де Бер. Її відмінності від інших, зокрема відсутність страху перед впливовою леді Кетрін, виявляють її внутрішню силу та самостійність. Портрет Елізабет у романі створюється не через детальний опис її зовнішності, а через діалоги та взаємодії з іншими персонажами, підкреслюючи її особливості характеру. Остін зображає Елізабет як незалежну та сміливу жінку, що вирізняється в своєму суспільному колі. У романі Елізабет Беннет з'являється як вже повністю сформована особистість, і Джейн Остін уникає надання будь-якої передісторії про її життя. Елізабет відрізняється від інших жінок свого суспільства: її мети та бажання

виходять за рамки одруження, хоча відсутність приданого могла б спонукати її до шукання соціального статусу через шлюб.[16;5]

Остін свідомо утримується від детального опису Елізабет, можливо, намагаючись забезпечити більшу достовірність в сприйнятті персонажа з боку читача. Її соціальне становище, зумовлене відсутністю приданого та краси, накладає на неї певні обмеження, здавалося б, змушуючи її прийняти будь-яке пропозицію про шлюб. Однак Елізабет не піддається цим очікуванням, виявляючи сміливість та незалежність.

Аналіз образу Елізабет показує, що її характер є багатограним і розвивається через взаємодію з різними персонажами: батьками, сестрами, друзями, прихильниками та ворогами, а також чоловіками, що були зацікавлені у її руці. Її мова відрізняється експресивністю, що підкреслюється численними питальними та окличними реченнями. Остін також використовує різні літературні техніки, включаючи непряму мову, анафору та інші, для створення глибокого і переконливого образу Елізабет.

Висновки до Розділу 2

Епоха, в яку створюється художній твір, диктує свої правила вироблення художнього тексту. Під впливом нових критик психоаналізу, читацького відгуку, фемінізму та деконструктивізму – історія, як і література, представляється текстом, дискурсом, який маніфестує нескінченну кількість значень і смислів. [1,с.832] Таким чином, можна зробити висновок про те, що під впливом нових історичних критик сформувалася нова синтетична методологія для аналізу художнього тексту в контексті історичної парадигми. [13, с.268]

Аналізуючи все вищесказане, можна прийти до висновку про те, що Остін інтерпретує культурне знання через призму своєї іронічної інтертекстуальності. Художнє вираження історичного дискурсу в романах має функцію прямого і навмисного впливу на читацьку світова література на

перехресті культур і цивілізацій, сприйняття з метою відновити історичну пам'ять нації. Відображаючи історичну дійсність, вписану в загальну хронологію світу, авторка акцентує на важливості і цінності культурної спадщини для сучасників.

РОЗДІЛ 3. ВЗАЄМОДІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ОРИГІНАЛУ ТА ЙОГО ЕКРАНІЗАЦІЙ

3.1. Збереження літературних цінностей у фільмах

Екранізації літературних творів можуть бути різноманітними, але вони завжди мають спільну мету - донести до глядачів зміст і ідеї літературного твору. Для цього режисери та сценаристи повинні знайти баланс між збереженням літературних цінностей та адаптацією твору до кінематографічного формату.

Літературні цінності - це ті елементи твору, які надають йому художньої цінності, такі як сюжет, персонажі, ідеї, стиль, мова.

Адаптація - це перенесення твору з одного виду мистецтва в інший. У випадку з екранізаціями літературних творів це означає перенесення тексту в кінематографічний формат.

Збереження літературних цінностей у фільмах означає, що режисер і сценарист повинні намагатися зберегти в екранізації такі елементи твору, як сюжет, персонажі, ідеї, стиль, мова.

Сюжет - це основа будь-якого твору, і він є одним з найважливіших елементів, які потрібно зберегти в екранізації. Сюжет повинен бути зрозумілим і логічним, а також відповідати авторському задуму.

Персонаж - це також важливий елемент твору, який повинен бути добре розкритий у екранізації. Персонажі повинні бути правдоподібними та цікавими, а їхні дії повинні бути мотивованими.

Ідеї - це те, що робить твір цінним. Екранізація повинна передати основні ідеї твору, щоб глядач міг зрозуміти їхнє значення.

Стиль і мова також є важливими елементами твору, які можуть бути передані у фільмі. Стиль може бути переданий за допомогою режисури, операторської роботи, музики, а мова - за допомогою діалогів і оповіді.

Звичайно, не завжди вдається повністю зберегти всі літературні цінності у фільмі. Це пов'язано з тим, що кінематографічний формат має свої особливості, які можуть вимагати від режисера і сценариста певних змін у творі. Наприклад, у фільмі може бути змінено порядок подій, додано або видалено деякі персонажі, а також змінений стиль і мова.

Однак, навіть якщо в екранізації не вдалося повністю зберегти всі літературні цінності, вона все одно може бути цінним твором мистецтва, якщо вона вдало передає основні ідеї і дух літературного твору.

Екранізації літературних творів - це складний процес, який вимагає від режисера не лише таланту та майстерності, а й розуміння літературного твору, його цінностей та ідей.

Однією з найважливіших задач режисера-постановника є збереження літературних цінностей у фільмі. Це означає, що фільм повинен відтворювати основні теми, мотиви та ідеї літературного твору.

Існує кілька способів збереження літературних цінностей у фільмах. Один із них - це точне дотримання сюжету та персонажів літературного твору. У цьому випадку режисер намагається якомога точніше відтворити твір в усіх його деталях.

Інший спосіб збереження літературних цінностей - це інтерпретація твору. У цьому випадку режисер використовує основні ідеї та теми твору, але створює власну візуальну та драматургічну інтерпретацію.

Який спосіб збереження літературних цінностей вибрати, залежить від режисера та його творчого задуму. Однак, незалежно від того, який спосіб буде обраний, важливо, щоб фільм зберігав основні цінності літературного твору.

Приклади збереження літературних цінностей у фільмах

Екранізації роману Джейн Остін «Гордість та упередження» є прикладом того, як можна зберегти літературні цінності у фільмах.

1. 1995 ВВС Мінісеріал: Режисер Саймон Ленгтон представив одну з найбільш вірних адаптацій, що зберегла суть оригінального тексту Остін. Мінісеріал зосередився на детальному розгляді сюжету та персонажів, дозволяючи глибоко відобразити взаємини та конфлікти. Колін Ферт та Дженніфер Елі ефективно втілили образи містера Дарсі та Елізабет Беннет. Візуальне оформлення і костюми точно передали епоху, що додало автентичності.

2. 2005 Фільм з Кірою Найтлі: Режисер Джо Райт вніс сучасне бачення, акцентуючи на емоційності персонажів та візуальній красі. Фільм адаптував сюжет для сучасних глядачів, але зберіг основні теми Остін, надаючи особливу увагу класовим відмінностям та темі шлюбу. Візуальне оформлення фільму було вражаючим, хоча і відрізнялось від традиційної атмосфери роману.

3. 1940 Фільм з Грір Гарсон і Лоуренсом Олів'є: Ця адаптація внесла значні зміни в сюжет, відображаючи стиль Голлівуду того періоду. І хоча основні моменти сюжету та ключові персонажі залишилися, стиль та тон Остін були адаптовані до кінематографічних стандартів тих років. Візуальне оформлення, особливо костюми, було голлівудським за своєю суттю і не завжди відповідало історичній точності.

Кожна з цих адаптацій відображає унікальний підхід до інтерпретації класичного твору. Від вірності оригінальному тексту в мінісеріалі ВВС до більш сучасного і візуально привабливого фільму 2005 року, кожна адаптація пропонує своє бачення світу Джейн Остін. Це демонструє, як класичний

літературний твір може бути різноманітно інтерпретований та адаптований, зберігаючи при цьому свою вічну привабливість і значущість.

Збереження літературних цінностей у фільмах є важливою задачею для режисера-постановника. Це означає, що фільм повинен відтворювати основні теми, мотиви та ідеї літературного твору. Існує кілька способів збереження літературних цінностей у фільмах. Одним із них є точне дотримання сюжету та персонажів літературного твору. Інший спосіб - це інтерпретація твору, при якій режисер використовує основні ідеї та теми твору, але створює власну візуальну та драматургічну інтерпретацію.

3.2. Модифікації сюжетних елементів та діалогів

Екранізації літературних творів часто вимагають модифікації сюжетних елементів. Це пов'язано з тим, що кінематографічний формат має свої особливості, які можуть вимагати від режисера і сценариста певних змін у творі. Наприклад, у фільмі може бути змінено порядок подій, додано або видалено деякі персонажі, а також змінений стиль і мова.

Приклади модифікацій сюжетних елементів

У фільмі «Гордість та упередження» 2005 року режисер Джо Райт зробив кілька модифікацій сюжету. Наприклад, він додав сцену, в якій Дарсі і Елізабет гуляють разом у саду. Ця сцена допомагає глядачам краще зрозуміти стосунки між героями.

У міні-серіалі «Гордість та упередження» 1995 року режисер Саймон Ленгтон також зробив кілька модифікацій сюжету. Наприклад, він додав сцену, в якій Елізабет зустрічається з Бінгамом у полі. Ця сцена допомагає глядачам краще зрозуміти мотиви Бінгама. Приклади модифікацій сюжетних елементів у фільмі «Гордість та упередження» 2005 року

- Додано сцену в саду

У романі Джейн Остін Дарсі і Елізабет гуляють разом у саду, але ця сцена не є обов'язковою для сюжету. У фільмі Джо Райта ця сцена є важливою, оскільки вона допомагає глядачам краще зрозуміти стосунки між героями.

- Змінено порядок подій

У романі Джейн Остін Дарсі і Елізабет вперше зустрічаються в бібліотеці, а потім на балі. У фільмі Джо Райта порядок цих подій змінено. Елізабет і Дарсі вперше зустрічаються на балі, а потім у бібліотеці.

- Додано сцену в кінці

У романі Джейн Остін Елізабет і Дарсі одружуються наприкінці. У фільмі Джо Райта додана сцена в кінці, в якій Елізабет і Дарсі щасливо живуть разом.

Приклади модифікацій сюжетних елементів у міні-серіалі «Гордість та упередження» 1995 року

- Додано кілька сцен

У міні-серіалі Саймона Ленгтона є кілька сцен, які не є в романі Джейн Остін. Наприклад, у міні-серіалі додано сцену, в якій Елізабет зустрічається з Бінгамом у полі.

- Змінено роль деяких персонажів

У міні-серіалі Саймона Ленгтона роль деяких персонажів змінена. Наприклад, у міні-серіалі міс Беннет є більш розумною і діяльною жінкою, ніж у романі.

- Змінено кінцівку

У романі Джейн Остін Елізабет і Дарсі одружуються наприкінці. У міні-серіалі Саймона Ленгтона кінцівка більш відкрита. Елізабет і Дарсі визнають свої почуття один до одного, але їхнє майбутнє залишається невідомим.

Модифікації сюжетних елементів в екранізаціях літературних творів можуть бути різними. Вони можуть бути зроблені з різних причин, наприклад, щоб адаптувати твір до кінематографічного формату, зробити його більш зрозумілим для сучасної аудиторії або підкреслити певні аспекти сюжету або характерів персонажів.

Модифікації діалогів

Діалоги також часто модифікуються в екранізаціях літературних творів. Це пов'язано з тим, що діалог у кіно має бути більш динамічним і зрозумілим для глядачів. Наприклад, у фільмі може бути скорочено деякі діалоги, додані або видалені деякі репліки, а також змінений стиль і лексика.

Приклади модифікацій діалогів

- Сцена в саду

У романі Джейн Остін Дарсі і Елізабет гуляють разом у саду, але їхня розмова досить суха і формальна. У фільмі Джо Райта діалог між героями більш динамічний і романтичний. Наприклад, у фільмі Дарсі каже Елізабет: «Ви дуже красива», а Елізабет відповідає: «Дякую, але я не вважаю себе особливо красивою».

- Сцена на балу

У романі Джейн Остін Дарсі танцює з Елізабет на балі, але їхня розмова досить коротка. У фільмі Джо Райта діалог між героями більш тривалий і змістовний. Наприклад, у фільмі Дарсі і Елізабет обговорюють свої сім'ї, а також свої погляди на шлюб.

- Сцена в саду після балу

У романі Джейн Остін Дарсі і Елізабет знову зустрічаються в саду, але їхня розмова досить напружена. У фільмі Джо Райта діалог між героями більш спокійний і розважливий. Наприклад, у фільмі Дарсі і Елізабет обговорюють свої почуття один до одного.

Приклади модифікацій діалогів у міні-серіалі «Гордість та упередження» 1995 року

- Сцена в бібліотеці

У романі Джейн Остін Дарсі і Елізабет вперше зустрічаються в бібліотеці, але їхня розмова досить коротка. У міні-серіалі Саймона Ленгтона діалог між героями більш тривалий і змістовний. Наприклад, у міні-серіалі Дарсі і Елізабет обговорюють книги, а також свої погляди на життя.

- Сцена в саду після балу

У романі Джейн Остін Дарсі і Елізабет знову зустрічаються в саду, але їхня розмова досить напружена. У міні-серіалі Саймона Ленгтона діалог між героями більш спокійний і розважливий. Наприклад, у міні-серіалі Дарсі і Елізабет обговорюють свої почуття один до одного, а також свої стосунки з іншими людьми.

У міні-серіалі «Гордість та упередження» 1995 року режисер Саймон Ленгтон додав деякі репліки, щоб краще розкрити характери персонажів. Наприклад, він додав репліку до Елізабет, в якій вона говорить про свою мрію про шлюб. Модифікації діалогів в екранізаціях літературних творів можуть бути різними. Вони можуть бути зроблені з різних причин, наприклад, щоб адаптувати твір до кінематографічного формату, зробити його більш зрозумілим для сучасної аудиторії або підкреслити певні аспекти сюжету або характерів персонажів.

Модифікація сюжетних елементів та діалогів є частим явищем у екранізаціях літературних творів. В адаптаціях "Гордості та Упередження" Джейн Остін ці зміни були особливо помітні, відображаючи різні кінематографічні підходи та інтерпретації.

1. Зміни в Сюжеті:

- У фільмі 2005 року з Кірою Найтлі були внесені суттєві зміни, включаючи додавання нових сцен та видалення деяких оригінальних моментів. Наприклад, сцена пропозиції Дарсі Елізабет під час дощу була додана для підсилення драматизму.

- В мінісеріалі BBC 1995 року сюжет залишився ближчим до книги, але деякі моменти були розширені або додані для глибшого розвитку персонажів, наприклад, сцени, які показують містера Дарсі в його приватному житті.

2. Модифікації Діалогів:

- У фільмі 2005 року було змінено частину діалогів, щоб вони краще резонували з сучасними глядачами, одночасно зберігаючи дух оригінальної прози Остін.

- Мінісеріал ВВС, з іншого боку, намагався зберегти більшу частину оригінальних діалогів Остін, лише легко адаптуючи їх для екранної форми.

3. Емоційне Забарвлення та Тон:

- Фільм 2005 року вносить більш емоційне забарвлення у сюжет, що видно у виразності діалогів та виконанні акторів.

- Мінісеріал 1995 року зосереджувався на більш стриманому та вишуканому відтворенні епохи, що відповідає тону оригінального роману.

Ці модифікації ілюструють, як режисери та сценаристи адаптують класичний текст для кіно, беручи до уваги потреби сучасної аудиторії, кінематографічні традиції та творчі візії. Вони також демонструють, як різні елементи — від діалогів до загального тону — можуть бути переосмислені в контексті кіно, надаючи нових вимірів знайомій історії.

3.3. Вплив культурного та історичного контексту на екранізації

Культурний і історичний контекст відіграє важливу роль в екранізаціях літературних творів. Він може впливати на такі аспекти екранізації, як:

- Вибір режисера і сценариста

Культурний і історичний контекст може впливати на те, хто буде режисером і сценаристом екранізації. Наприклад, режисер, який добре знає культурний контекст, в якому був написаний твір, може краще зрозуміти його і передати його у фільмі.

- Адаптація сюжету і персонажів

Культурний і історичний контекст може впливати на те, як буде адаптовано сюжет і персонажі твору для екранізації. Наприклад, режисер може змінити сюжет або персонажів, щоб зробити їх більш зрозумілими або прийнятними для сучасної аудиторії.

- Стиль і мова

Культурний і історичний контекст може впливати на стиль і мову екранізації. Наприклад, режисер може використовувати певні стилістичні прийоми або мову, щоб підкреслити культурний контекст твору.

- Вибір сюжетних елементів

Культурний та історичний контекст може впливати на те, які сюжетні елементи будуть включені до екранізації. Наприклад, екранізація літературного твору, написаного в певній історичній епосі, може бути більш вірною історичній правді, ніж екранізація твору, написаного в іншій епосі.

- Відображення соціальних проблем

Культурний та історичний контекст може впливати на те, як соціальні проблеми будуть відображені в екранізації. Наприклад, екранізація літературного твору, написаного в певній культурі, може бути більш чутливою до культурних особливостей цієї культури, ніж екранізація твору, написаного в іншій культурі.

- Тлумачення персонажів

Культурний та історичний контекст може впливати на те, як персонажі будуть інтерпретовані в екранізації. Наприклад, персонаж, який був схвалений в одній культурі, може бути розкритикований в іншій культурі.

Культурний та історичний контекст, в якому створюється екранізація, може мати значний вплив на її зміст та форму. Культурний контекст включає в себе такі фактори, як традиції, цінності, норми та очікування суспільства, в якому створюється екранізація. Наприклад, екранізація літературного твору, написаного в іншій культурі, може бути адаптована до культурних норм і очікувань аудиторії, для якої вона призначена. Історичний контекст включає в себе такі фактори, як події, тенденції та ідеї, які були важливими в той час, коли створювався літературний твір. Наприклад, екранізація літературного твору, написаного в певну історичну епоху, може бути адаптована до історичного контексту, в якому вона створюється. Екранізації літературних творів, написаних в іншій культурі, часто адаптуються до культурних норм і очікувань аудиторії, для якої вони призначені. Наприклад, екранізація роману

«Гордість та упередження» Джейн Остін, яка була створена в Індії, може бути адаптована до індійських культурних норм і очікувань. Наприклад, персонажі можуть носити індійський одяг і мати індійські імена.

Екранізації літературних творів, написаних в певну історичну епоху, часто адаптуються до історичного контексту, в якому вони створюються. Наприклад, у фільмі можуть бути показані сцени війни або персонажі можуть носити військову форму.

Приклади впливу культурного та історичного контексту на екранізації

Фільм «Гордість та упередження» 2005 року

Фільм Джо Райта був знятий у сучасній Англії. Цей вибір режисера відображає культурний контекст, в якому він жив. Райт хотів показати, що історія про Елізабет і Дарсі може бути актуальною і для сучасної аудиторії.

Міні-серіал «Гордість та упередження» 1995 року

Міні-серіал Саймона Ленгтона був знятий у традиційному стилі, який відображає історичний контекст, в якому був написаний роман Джейн Остін. Ленгтон хотів створити екранізацію, яка була б якомога ближчою до роману.

Екранізація роману «Гордість та упередження»

Роман Джейн Остін «Гордість та упередження» був написаний у 19 столітті. Екранізації цього роману, створені в різні епохи, відображають культурний та історичний контекст, у якому вони були створені. Наприклад, екранізація роману, створена в 1940-х роках, відображає традиційні гендерні ролі того часу. У цій екранізації Елізабет є більш пасивною героїнею, ніж у романі. Екранізація роману, створена в 1990-х роках, відображає більш рівноправні гендерні ролі того часу. У цій екранізації Елізабет є більш активною героїнею, ніж у романі. [5, с.65]

Екранізація роману «1984» Джорджа Орвелла

Роман Джорджа Орвелла «1984» був написаний в 1949 році. Екранізації цього роману, створені в різні епохи, відображають культурний та історичний контекст, у якому вони були створені. Наприклад, екранізація роману, створена в 1984 році, відображає страх перед тоталітаризмом, який був

поширений у той час. У цій екранізації держава Океанія є жорстокою та тоталітарною. Екранізація роману, створена в 2016 році, відображає актуальність тем, порушених у романі, для сучасного світу. У цій екранізації держава Океанія є більш тоталітарною, ніж у романі.

Культурний та історичний контекст, у якому створювалася кожна екранізація "Гордості та Упередження", суттєво вплинув на інтерпретацію та зображення цього класичного твору.

1. Соціальні та Культурні Зміни:

- Кожна екранізація відображає соціальні та культурні уявлення свого часу. Наприклад, фільм 1940 року, знятий у Голлівуді, відображає ідеали та стилістику того часу, що були значно відмінними від британського суспільства початку 19 століття.

- Фільм 2005 року, з іншого боку, підходить до історії з більш сучасною точки зору, що підкреслюється візуальними ефектами, діалогами та загальним тоном.

2. Історичний Контекст Виробництва:

- Історичний контекст виробництва кожної адаптації також впливає на її стиль та зміст. Мінісеріал 1995 року відображає інтерес до детального відтворення історичної точності, що був характерний для цього періоду.

- У фільмі 2005 року відчувається бажання досягти більшої доступності для широкої аудиторії, з використанням сучасних кінематографічних технік.

3. Технологічний Прогрес:

- Технологічний прогрес у кіновиробництві також вплинув на екранізації. Новітні техніки зйомки та обробки фільму дозволили більш вільно працювати з візуальними та звуковими ефектами, що відображено у більш нових адаптаціях.

4. Зміни у Сприйнятті Гендерних Ролей:

- Зміни у сприйнятті гендерних ролей та відносин між статями в різні історичні періоди також вплинули на інтерпретацію персонажів. Наприклад,

сучасні екранізації часто підкреслюють сильний і незалежний характер Елізабет Беннет.

Культурний та історичний контекст, в якому створювалися екранізації "Гордості та Упередження", глибоко впливає на те, як історія розказується, як персонажі відображаються, і як сюжет адаптується для відповідності сучасним уявленням. Це підкреслює універсальність та адаптивність класичної літератури, її здатність до переосмислення у різних культурних та історичних контекстах. Культурний та історичний контекст можуть мати значний вплив на екранізації літературних творів. Режисери та сценаристи повинні враховувати ці фактори при створенні екранізації, щоб вона була зрозумілою та прийнятною для аудиторії, для якої вона призначена.

Висновки до Розділу 3

Екранізації літературних творів - це складний процес, який вимагає від режисерів і сценаристів вміння балансувати між збереженням літературних цінностей і адаптацією твору до кінематографічного формату. Для того щоб екранізація була успішною, вона повинна зберегти основні літературні цінності твору, такі як сюжет, персонажі, ідеї, стиль, мова. Екранізації часто вимагають модифікації сюжетних елементів і діалогів. Це пов'язано з тим, що кінематографічний формат має свої особливості, які можуть вимагати від режисера і сценариста певних змін у творі.

Культурний та історичний контекст, в якому створюється екранізація, може мати значний вплив на її зміст та форму. Режисери та сценаристи повинні враховувати ці фактори при створенні екранізації, щоб вона була зрозумілою та прийнятною для аудиторії, для якої вона призначена. Існують різні підходи до екранізації літературних творів. Деякі режисери та сценаристи прагнуть максимально точно відтворити твір в кінематографі, інші ж вважають за краще внести в нього певні зміни. Екранізації літературних творів

відіграють важливу роль у популяризації літератури. Вони дозволяють ширшій аудиторії познайомитися з літературними шедеврами.

ВИСНОВКИ

Роман Джейн Остін “Гордість і упередження”, опублікований у 1813 році, визнаний не лише класикою світової літератури, а й втіленням вишуканої прози та виняткового психологізму. Геніальні перлини авторки зачаровують читача характерною іронією, архетипними персонажами та тонким аналізом тогочасного суспільства.

Це історія кохання Елізабет і Фітц Дарсі, що розгортається в період Регентства в англійському аристократичному суспільстві 19-го століття, де кожен персонаж має власну унікальну особистість і внутрішній світ. Елізабет є розумною, незалежною жінкою, яка відмовляється вступати в шлюб без кохання за домовленістю. Фітц-Дарсі є багатим і високопоставленим, але холодним і зарозумілим, що ставить його в протиріччя з Елізабет. Роман вражає тонким аналізом суспільства та неперевершеним стилем і став класикою літератури для дозвілля. Він не лише про кохання та життєвий вибір, але й про глибокий аналіз соціальних умовностей, культурних очікувань та моральних цінностей.

Теми роману – кохання, роль жінки в суспільстві, життєвий вибір та упередження – залишаються актуальними донині. Але це також глибокі роздуми про соціальні умовності, культурні очікування та моральні цінності. Елізабет і Фітц Дарсі стали символами того, як кохання може подолати всі

перешкоди, а сам роман – важливим внеском у літературну спадщину, що оспівує важливість любові, дружби та сім'ї.

Одна з головних причин виразної сили роману полягає у здатності Джейн Остін відтворювати образи та стосунки своїх героїв. Завдяки чутливості та глибокому розумінню людської природи вона створила образи, які зачаровують читачів протягом століть.

Роман, який був адаптований для кіно і телебачення понад 20 разів, приніс на екран видатних персонажів і сюжети та захопив інтерес глядачів різного віку. Найвідомішими екранізаціями є фільм 1995 року та телесеріал 2005 року.

У цьому дослідженні розглядається, як роман Остін “Гордість і упередження” був сприйнятий у світі кіно. Крізь призму різних екранізацій буде розглянуто природу та вираження літературних образів, щоб зрозуміти, як режисери та актори відтворюють на екрані настрої та ідеї роману, що є важливим об'єктом дослідження. Будуть визначені ключові теми та мотиви роману, а також особливості та аспекти роману, які роблять його привабливим для екранізації.

Це дослідження дозволило розглянути твір Джейн Остін у новому контексті, висловити власне розуміння його значення в сучасному кінематографі, визначити, які елементи твору становлять найбільший інтерес для режисерів та сценаристів, і як ці аспекти впливають на сприйняття та рецепцію екранізації. Ми змогли, розпочавши зі знайомства з самим романом, крок за кроком розкрити глибину його художнього світу та дослідити його зв'язок з мистецтвом кіно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зубрицька М. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 2011.
2. Гендерна проблематика та антропологічні горизонти : зб. Мат. III Всеукр. наук.-практ. конф. Острог : Острозька академія, 2013.
3. Гончар Б. М. Всесвітня історія : навч. посіб. для учнів та абітурієнтів. Київ : Знання, 2007.
4. Ковбасенко Ю. І. Manuscript : Класична спадщина і сучасний літературний процес. Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 72 с.
5. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація : посібник. Київ : Sida, 2014. 65 с.
6. Табакова Г. Г. Формування поняття «жіноча література» та основні етапи її становлення в Європі. Київ : Освіта України, 2008.
7. Черняк Ю. І. Літературний дискурс як комунікативний феномен. Гуманітарні науки. 2014. № 4 (39). С. 16-20
8. Шовкопляс Г. Е. «Формула брака» от Джейн Остен / Г. Е. Шовкопляс: Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: лінгвістика і літературознавство. Міжвузівський збірник наукових статей; випуск XXVII, частина II 1998. № 2. С. 115-120.
9. Armstrong K. The Gospel According to Woman: Christianity's Creation of the Sex War in the West. New York : Anchor, 1991.
10. Gerivas D. Literary Englands. Versions of «Englishness» in modern writing. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. 512 p.

11. Gicandi S. *Maps of Englishness. Writing, Identity in the Culture of colonialism.* N.Y. : Columbia University Press, 2006.
12. Jane, Austen *Pride and Prejudice / Гордость и предубеждение / Jane Austen:* Икар, 2014.
13. Hewitt K. *Understanding English Literature.* Oxford : Perspective Publications, 2000.
14. Langford P. *Englishness Identified. Manners and Character 1650-1850.* Oxford : Oxford University Press, 2000.
15. Litz W. *Jane Austen / W. Litz.* London: S. П., 1965.
16. Stuart J. M. *The Subjection of Women. Norton Anthology of English Literature.* P. 1012-1022
17. <https://www.bafta.org/supporting-talent/pride-and-prejudice-2005>